

وانته

منتدى اقرأ الثقافي  
[www.iqra.ahlamontada.com](http://www.iqra.ahlamontada.com)

تنتبه هيك

چيروكى شانوگه رييه

حبيب محمد سعيد





# ۋالېدە شېخ ھەبىب

چىرۆكىكى شانۆگەرىيە

ھىبىب محمد سەيىد

چاپخانى ( الارشاد ) لە بەغدا  
سالى ۱۴۰۶ ى كۆچىيى

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

## پیشہ کی

الحمد لله رب العالمين ، والصلاة والسلام على  
رسول الله وعلى آله وصحبه اجمعين ...

سروشتی ئیسلام ہر وایہ .. ہمیشہ پیای  
بہ غیرہ تی پروردہ کردوہ ، تا خاک و نای  
ئیسلام بہ خونی گہشیان یاریزن و دزی داگیر کہران  
و دست دریزی کہرانی بیگاہہ بووہستن ، یا تا دزی  
نہوانہ بووہستن کہ بہ دم و بہ روالت شوین کہوتہی  
ئیسلامن و بہ کردوہ لہ کافران خراب تر دزی  
ئیسلام و موسلمانہ کائن ؛ تا نہ ہیلن دست بخنہ  
خونی موسلمانہ کاندوہ ..

جا کہ ئیسلام نایستکی و ہا رزاکاری خواز بیت ،  
نہ بیت ہمیشہ گہنجی خون گہرم بخانہ میدانہوہ تا  
شہرہف و کہرامہ تی موسلمانان یاریزن ..

سەئیدی کوپی جوبەیرکیه ؟

پێشه‌وايه که له پێشه‌وا تابعیه‌کان<sup>(۱)</sup> . ئەو بوو  
ئەگەر یەکنی له دانێشتوانی کووفه له باره‌ی شتیکه‌وه  
له عەبدوللای کوپی عەباس - خوا لێ رازی بیت -  
، که به « حبر الأمة » ناسرا بوو ، پرستیاری بکر دایه ،  
ئەیفەرموو : « ئیوه سەئیدی کوپی جوبەیرتان لایه و  
پرستیار له من ئەکن ؟ » .

وه نێمام ئاحمەدی کوپی حەنەل له باره‌یه‌وه  
ئەفەرموی : « سەئیدی کوپی جوبەیر کوژرا و  
هەرچی وا له سەر زه‌ویا داماو بو زانیاریه‌کی » .

سەئیدیش - به‌ وێه‌ی شاره‌زاکانی تری ئەو  
سەردەمه - ناپه‌زا بوو له‌ رەفتی حەجج‌بەرامبەر  
به‌ خەلکی و له‌ خۆبه‌گوره‌گرتی به‌ ناپه‌وا و  
زێر چه‌پۆک خێستی موسڵمانه‌کان و خوێن‌ریزانی و

---

(۱) تابعی : به‌و موسڵمانه‌ ئه‌وتری که زانیاری له  
ده‌می هاره‌له‌کانی پێغه‌مبه‌ره‌وه وەر گرتی .

رینه به چال کردنی سه به سته کان وه ده ست درنیز  
کردنی بۆ ماف و ناموسی خه لکی .

بۆیه ده به به وهی سه رکرده ی پالەوان و لی زان  
عه بدو پرهمانی کوپی نه شهنی قه یسی بانگی شوپنی  
دزی هه ججاج و نه وهی نومه یه هه ل دا و به  
سه ربه زه کانیه وه به ره و عیراق کشا ، خیرا زۆرێک له  
زامایان و تاینداران پالان پیوه دا ، له پێش هه موویانه وه  
سه عیدی کوپی جو به یه و عامیری شه عیی و  
موطریفی کوپی عه بدو لالا .

جهنگ له نێوان سه ربه زه کانی کوپی نه شهن  
و سه ربه زه کانی هه ججاج ده سته یی کرد ، له  
سه ره تا وه له شکری موسلمان هه شوپشگیره کان  
سه رکهوت ، به لām له کو تا ییدا هه ججاج به فرو قیل و  
زۆر و سته م و ئارامیه وه ، توانی زāl بێ و کوپی  
نه شهن له جهنگی دیر الجماجم ، دا تیک بشکیتی ،  
تا نه وه بوو کوپی نه شهن هه لات و بشتیوانه کانی



تا لئی یان شهید کران و تا لئی یان به دیل گیران وه  
تا لئی یان هه لاتن . .

سه عیدی کوپی جوبه پیریش یه کیک بوو له وانهی  
که هه لات و خوی شارده وه . . جا نه بوایه به پی  
فهزمايشتی ئیسلام واز بهتريت له وه لاتوو و شکاوانه،  
کهوا هه لاتوو یان راو نه نريت و دیلیان نه کوزريت و  
هه لمهت نه بریته سه زامه داریان و نه کوزرین ، به لام  
حه ججاج نه م فهزمانه ی ئیسلامی خسته نه و لاوه و  
زورئی له دیله کانی کوشت و هه لاتوو کانی گرت و  
هینانی دای له ملیان . بهم شیویهش فهزمانی گرنی  
سه عیدی دهر کرد تا دوا ی بتر له ده سال ده ستر،  
کهوت و له گه ل نه م هه موو ماویده دا [ که مه ترسی  
شوپشه کهشیان نه ما بوو ] چاوبوئینی لئی نه کرد و نه وه  
رووی دا که رووی دا .

به م شیویه سه عیدی کوپی جوبه پیر بووه  
نموونه یه گی زانا موسلمانان تیکۆشه ره کان و بانگ که ره

راستگوکانی میژووی ئیسلامیی ، نهوانهی که  
 فهرمایشتی خورا را نه گه یه نن ، وه له کهس ناترسن  
 جگه له خوای گه وره وه که نهه نایه ته پیروژه باسیان  
 نه کات :

الَّذِينَ يَبْلُغُونَ رِسَالَاتِ اللَّهِ وَيَخْشَوْنَهُ وَلَا يَخْشَوْنَ  
 أَحَدًا إِلَّا اللَّهَ وَكَفَى بِاللَّهِ حَسِيبًا ﴿٢٦﴾ الإحزاب

## به‌ئشی یه کهم

### ( له یهك دیمهن پیک هاتووو )

كات : چه‌رخى ئومه‌ویه‌كانه له سه‌رده‌مى عه‌بلوله‌لیكى  
كوپى مه‌رواندا وه له سه‌رده‌مى والیتى جه‌ججاج  
به سه‌ر عیراقه‌وه .

شوین : شارى واسیط له باشوورى عیراقدا كه‌وا  
جه‌ججاج له نیوان كووله و به‌سه‌رده‌ئا نه‌خشه‌ی  
كیشا بوو .

ئه‌ندامان : جه‌ججاج به‌ شانازی و له‌ خو‌بایی بوونیكه‌وه  
له‌ پیشی پیشه‌وه‌ی ئه‌نجومه‌نى فه‌رمانده‌بییدا ،  
دانیشه‌تووو و چوار كه‌سى له‌ ده‌ست و پێوه‌نده‌كانی  
و چه‌ند پاسه‌وانیكى چه‌ك‌دار له‌ ده‌وریان .

یه‌كێك له‌ ده‌ست و پێوه‌ند : كه‌ورم پیرۆزبایی ئه‌و  
سه‌ركه‌وته‌ت لی ئه‌كه‌ین كه‌ به‌ ده‌ست هێنا به‌ سه‌ر  
دوژمنانی كه‌وره‌ی مو‌سلمانه‌كان و دوژمنانی خو‌تدا .

دووهم : به‌ راستی . مه‌موو دانیشه‌توانی عیراق له

بارەى ئەو پىشت گىرىيە خوايەوۈ بۆ خەلىفە و شىكەنى  
 ەبەرپەرەمەنى كۆپى ئەشەتەى ئازاۋەچى و  
 پىشتوانە سەرئۆپەرەكانىوۈ ئەدۆپىن ، كە بە دەستى تۆ  
 ھاتە دىيى ...

سەيىم : چاۋپۆشىي فەرماندە و نەرم و نىيى و  
 بەزەيى ھاتەوۈى بە مىللە تا ئەو چاۋچىنۆكانەى ئە خۆ  
 بايى كرد ، ئامە ترسىي لە بەرا لا بردن و ھەلسان بە  
 ئۆپش و ياخى بوۈنى چەكدار ، بەلام زۆر چاك زانىان  
 كەوا ئەوان كىن و ھەججەچىش كىە .

ھەججەچ : ( بە خۆمەلكىشان و لەخۆبايى بوۈنىكەوۈ )  
 كۆپى ئەشەتەى وا ھات بە پىرىا بە پىشت گىرىيى كردنى  
 زانايانى ئايىنى وئەى سەعدى كۆپى جوبەير مەتوانى  
 جەنگ بەرئەمۈ و سەر كەوۈى . بەلام ئەوۈ خەيالى  
 ھاۋە ، بە راستىي شىرى ھەججەچ ئانكىت ، ۈ  
 سەربازانى ئەوۈى سەروان ئابەزىن ۈ ھەوالى  
 راستەقەىنە والە دىر الجماجم .

چوارەم : كەورەم ئەوانەى ئامادەى جەنگى دىر الجماجم

بوو بوون بوڤان باس کردم کهوا شمشیره کانت چیان  
 نه کرد به کوپی نه شعت و شوینکه ونوو کانی ، و  
 چۆن سهریان له لهشیان جیا نه بووه و پارچه پارچه  
 نه بوون . جا کاتی شکان بووه بهشیان ناچار هندی  
 خوڤان دا به دهسته وه و نهوانی تریشیان هه لاتن .

حهججاج : نهوانه پندیان لهوه وه نه گرت که به دهستی  
 حهججاج هات به سه کوپی زوبهیر و وینهیا . . تا  
 وایان به سه هات که نهی بین !!

جا با دریمی به کدن تا نه توانن ناگری نازاوه  
 هه لگپرستین ، من بوڤان نامادم . . من بوڤان نامادم !!

سیمیهم : ( جازیکی تر ) به لام کهورهم نه کهیت بهزه بیت  
 یتسه وه بهو دیلانه دا که به ناچارینی خوڤان داوه به  
 دهسه وه و دل و دهروونیان پیشی خواردوته وه له فار  
 و قین بهرامنه به تو و به نهوهی ئومهیه وه نه  
 زانبا ئایینهات له بیر نه چی که نه که تنها به وتنه  
 به لکو به شه پر شیرین پشت گیری کوپی نه شعیان  
 کردوو به تابه تی نهو ماموستایه که بی نه گین :

سهیدی کوپی جو به بر •

حه ججاج : نیمه چاره پئی نامی گه وری موسلمانان کانین  
له باره یانه وه ، له وانیه نه مرو بگات •

یه کهم : نه وری موسلمانان کان له باره یانه وه فزمان به  
هیچ نادا جگه به شم شیر ، له سزای نه و تاوانده دا که  
پئی هه لسان • وه هه رکس شیر یاختی هه لکشایی ،  
پئی نه کوژرینه وه •

دووه : راست نه کی ده ست پئی گه ری خرا به ،  
سته مکار تره ••

ده ژوان : پوخته ی گه وری موسلمانان کان گه یشته ••  
حه ججاج : نه وه نه وه یه که نیمه چاره پوانیمان نه کرم •  
نامه کهم بو یشته ! ( حه ججاج نامه که هه ل نه پچرئی و به  
دهنگی بیستراو نه ی خویشته وه ) • سه لام له تو و  
له وانیه وان له گه لسا ، به لام له دوایدا • هه رکه سی  
هاو به شی کردووه له نازاوه ی کوپی نه شعه ثدا له  
جهنگی دیر الجماجم شم شیر بهرامه ری بگره ، جا

ھەرکامیان دانى نا بە کافریتی خویا بەم یاخی بونەى  
 لیسان وازی لى بینه وە ھەر کەسێکیش وای نە کرد و  
 خۆی بە موسلمان ئەژمارد لە ملی بدە . و السلام .  
 ھەججەج : ( بە ھەرگەوان ) سەرۆکی پۆلیس بانگ کە  
 ( ھەرگەوان ئەچیتە ھەرەو و بانگی نە کات ئەویش  
 دیتە زوورەو . )

سەرۆکی پۆلیس : گەرەم فەرمانتان بە چیه ؟  
 ھەججەج : بڕو بۆ بەندیخانە و نامەى خەلیفە عەبدولھەلیک  
 بۆ ئەو تاوانبارانە بخوێنەرەو و ئەوسا بیان ھێنەرە ئێرە .  
 سەرۆکی پۆلیس : گەرەم بە بیستەن و گوێرایەلییەو .  
 ( ئەچیتە ھەرەو و دواى تۆزیک ھەرگەوان دیتە  
 زوورەو . )

ھەرگەوان : پیاویکی ریش سپیی لە ھەرگا وەستاو و  
 ئەلێ : پتووستی بە فەرماندە ھەبە . . .

ھەججەج : بیگێرنەو . . ئەمرۆ روژی پتووستیی و  
 داواکارانی پتووستیی نە .

ھەرگەوان : پۆلیس لێیان دا و ویستیان بیگێرنە دواو .

که چی ددستی کرده گریان و هاواری کرد و وتی : یا  
نه بنیم کوزن وه یا نه مکه نه زووره وه لای فدرمانده ،  
له گهل نه مه نا پیاوئیکی ریش سپی پشت چه ماوه به •

حه ججاج : که واته با بینه زووره وه •

( پیاوئیکی پیری ریش سپی سهر و سیمادار دینه  
زووره وه ) •

پیاوه پیره که : ئهی فدرمانده سه لامت لئ بن •

حه ججاج : سه لامیش له تو بن • پتویستییت چیه ؟  
پیاوه پیره که : سائیکه وه یا زیاتر کوپه که متان گرتووه ،  
نه نه وه ته به ری نه دهن ، وه نه لئان پرسبودته وه ، وه  
به راستی دایکیکی پیری هه به که وال به به شو  
فرمبسکی وشک نابته وه ، وه خوشکیکی بیتوه ژنی هه به  
که دایکی سئ هه بیتوه ، وه نه میش ناگه به ختوکه ری  
نه م ختزانه هه موویه تی ، وه دواي خوا جاوه پروانی  
ددستی نه وین •

حه ججاج : ( به بن وه مستان ) له سهر چیی گرتوومانه ؟



پیلوه پیره که : ( به نویدییه وه ) سیره ! ئایا خه لکی  
 بهند نه کن و نازان بۆ چیتان بهند کردووه !!  
 هه ججاج : ( به نهرمییه وه ) مامه ی ریس سببی  
 بهند کراوان زۆرن وه ههریه که یان خراپه و تاوانکی  
 ههیه .

پیاوه پیره که : ئهم کوپه ی من به هیچ خراپه یه ک  
 هه نه ساوه ، هه رچی له گوپیدا یه نه وه یه  
 کار به دهسته کهت یه کیک له پیاوانی هۆزه که مانی  
 تاوانبار کردبوو ، جا که هه ولی گرتی دا و نه وی  
 دهست نه کهوت ، له جایتا کوپه که ی منی گرت .  
 هه ججاج : ئهمه زور نه دات . جاری وا ههیه نه خوش  
 لهش ساغ تووش نه کات . جا نه گهر نه ته وی کوپه کهت  
 بهر بدری برۆ پیاوه قاچاخه که بته ، بۆج نهت  
 بیستووه که بوێز نه لێ :

ولرب مأخوذ بذهب عشیره

ونجا المقارف صاحب الزنب

واته : له وانه یه له تاوانی هۆزدا یه کیک بگیری  
 و نه ویش تاوانه که ی کردبێ رزگاری بێ ؟!

پیاوه پیره که : ( به توندیهوه ) به لام من له خوی  
له وردهم بیستوه که جوریکی تری فهرمووه .

حهججاج : چیی فهرمووه ؟

پیاوه پیره که : خوی که ورده به زمانی یوسفهوه دهری  
پریوه که واتهو که سه سزا بدریت که تاوانباره ، وهک  
نه فهرموئی :

وَلَمْ يَأْخُذْ اللَّهُ أَنْ نَأْخُذْ إِلَّا مَنْ وَجَدْنَا مَتَّعَيْنًا عِنْدَهُ إِنَّا

إِنَّا نَظُنُّكَ كَاشِرًا بِرَبِّكَ

جا نایا ته بهی قیمه باوه پر به فهرماشتی خوی گه ورده  
بکه بن یا به و تهی بوئز .

حهججاج : به زاندهم مامهی ریش سببی . . وه بیانوو  
پریم . . پرؤن کورده گهی بهر بدهن .

به کیك له دهست و پیوه ند : لهم دادپه روه ریبه !! خوا  
فهرماندهی دادپه روه پر به نیت .

دووم : فهرمانده مان له قورئان لا نادات .  
یه کیکی تر : فهرمانده نه تو متك ستهم ناکات . ( پیاوه  
پیره که ته چیته دهره وه . . دواى تو زیك دهر گه وان دیته  
ژورره وه ) .

دەرمەوان : ئەو تا سەرۆکی پۆلیس بە خۆی و  
تاواندارەکانەو ئەمادەیه •

هه ججاج : با یهك له دواى يهك بینه ژووره وه • ( پیاویك  
دیتە ژوورده وه له سوارچاك و پالەوان ئەچى ،  
هه ججاجیش به تووپه یی و قینه وه سهیری ئەكات ) •

هه ججاج : تۆش دیسان ؟! له هه موو ئازاومه كا  
ئەت بینن و بهرچاومان ئەكهویت ، تا دویتى بوو له گهڵ  
كوپى زوبه یردا بروی و ئەمپۆش له گهڵ كوپى  
ئەشعەندا ، وه ئەگەر ئازاوه يهك له و به پى جیهانه وه سەر  
ههڵ بدا تۆ به كيكى له بانگه رانی ، چیت دهست  
كهوت ئەى مونا فقی له خۆبایى بوو ، بێجگه له  
سەرشۆپى و شووره یی تى شكان ؟!

پیاوه كه : ( به دامه زراوییه وه ) به خوا خاوه نى زه وا  
هەرگیز سەرشۆپ نابى ئەگەرچى هه موو جیهان دوژمنى  
بیت ، وه خاوه نى ناپه واش هەرگیز پایه دار نابى  
ئەگەرچى له تۆ چاواندا مانگ بدره وشیه وه !  
هه ججاج : ( به هه پشه وه ) خوا بهم كورژى ئەكه

هت کوزم !

پیاوه که : به لām کار به ده سته که ت به پنی به لین و ،  
به یمانی خوا ، به پنی نه کوشتی داومه تی •

حه ججاج : جا نایا تو به یمانی خوات پاراستووه ، تا  
بیه به یمانت پاریزین ؟

پیاوه که : هه روا - نهی هه ججاج - ناپاکییم له گه لا  
نه که یت و به یمانی خوا - دواى به مستی - نه شکینه وه ؟

حه ججاج : ( خوی له وه لāmه که ی لا نه ذات ) هه والم  
به درئ : نه مچاره جیی پالی پیوه نای وا لیمان  
هه لکه پرایته وه ؟

پیاوه که : ( به هیز و باوه پروه ) نه وى له وه و پیش  
بالی پیوه نام و نه وى له وه و دواش پالم پیوه نه تی •  
تیره نه تانه وئ [ حوکم ] پاشایه تییه کی گه زن بی و  
تیمش نه مانه وئ خیل افهت و شوورا بیت •• پیوه  
نه تانه وئ کیسره وئی و قهیسهری بیت و تیمش  
نه مانه وئ قورنایی و نیسلامی بیت •

**حه ججاج :** ( به کائته وه ) ئيمه له ئيسلاما سه زمان  
 سبي کردزوه ، گوايا تو ئه ته وئ پيشانمان بدهيت ؟  
**پياوه که :** گوايه که من هه يه نه زاني خوئين رشتن و ده ست  
 به سه را گرتي مال و سامان و ترس خسته  
 دلي موسلمانا کانه وه خراپه يه کي ودها گه وره يه که  
 ئيسلام ريگاي نادا ؟

**حه ججاج :** نه وه خراب کاراني - بغاه - وهك تو ته من  
 نه که ين .

**پياوه که :** جا با بلتين خراب کاريش بووم ، ئايا تو به و  
 شتوه يه له گه ئما جو ولايه وه که ياساي خوا له گه ل  
 خراب کارانا ئه جو ولايه وه ؟ چونکه خراب کاران  
 وازهاردوويان له جهنگ داو نابريت ، و دييان  
 ناكوژريت ، و هيرش نابريته سه زامداريان وه مال و  
 سامانيان دهستي به سه را ناگيرريت .

**حه ججاج :** به لام ئيوه ته نها خراب کار نين ، به لکو ئيره  
 به يمانتان شکاندوته وه و له ئه ميري موسلمانا کان  
 هه لکه پراونه ته وه .

پیاوه که : نیمه دواى نهووى نارامان نهما درى سنبه و  
 له سنووز ده رچوون ههساوین ، وه کوپى نهشمهت  
 خوى به ته نیا ههله نهساوه به لکو هه موو دانیشتوانى  
 عیراقى له که لایه به بېشه وایه بى زانایایى عیراق ، جا  
 نایا نهو هه موو زانایانه کافر و مونایقن ؟ وه تو و  
 سه رباره کانت - نهى هه ججاج - موسلمان و ئیمان دار و  
 تۆبه کار و خواناسن ؟

هه ججاج : ( دواى نهووى قسهى برا به توو په ییه که وه )  
 آلهم بى نه کهى ناپاک ؟ شهرت بى بت که یه نم به بېشه وای  
 سه رلى نیتواو و نازاوه جیت ، کوپى نهشمهت • بیهن و  
 بدن له ماى •• ( ئینجا به فیزیکه وه ئاوپى دایه وه بو  
 لای پیاوه که و وتى ) با بزاین کاممان کوژراوى  
 سه رشوږ نه بین ؟ من بان تو ؟!

پیاوه که : من وای لیک ته ده مه وه به کوشتن نامرى نهى  
 هه ججاج •

هه ججاج : جا بوچ نهى مه و آل زانى دواوژ ؟

پیاوه که : چونکه من به ده م پیاوچا کانه وه - وینهى

حەسەنى بەصرىي و سەعیدی کوپى جوبەیر - بىستوو مە  
گەوا لە خوا پاراوانەتەو تەبە کوشتن نەت مەرىتی ،  
و بە سەر جىگاوە نەبىت نەمریت •

حەججەج : ( بە دل خوشییەو ) حەسەن و سەعید لە  
خوا نەپارێتەو بە سەر جىگای خۆمەو بەرم ؟!

پیاووە : بەلێ ئەى حەججەج ، تا سزاگەت هەمووی  
هەل گرێت بۆ ئەو جیهان کە ئەو نەندەر و داوەشتن ترە •

حەججەج : ( بە هەل چۆنەو ) ئەم نەفرین لێ کراوە  
بکۆژن ، بیهن بۆ جەللاد •

یەکنى لە دەست و پێتەندەکانى : هەر شایانى ئەو یە •  
یەکیکی تو : بۆ وێنەى ئەو هێشتا ئەمە کەمە •

سەییەم : و جەزائ سەینە سەینە مثلها ، • پاداشى هەر  
خراپە یەك خراپە یەك بە وێنەى خۆی •

( لە نێوان تاوانبار کراوەکانا ریش سەبەك لە ئەو یە )

نەمىم و گەنجی لە ئەو یە بیکر دێتە ژوورەو • )

حەججەج : ( بە گەنجەكە ) ئایا تۆ موسلمانى یا کافرى

ئەى بىكرى ؟

گەنچەگە : ئەتەوى كافر بىم يان مۇسلمان ؟

جەججاج : ( بە توندییەو ) ماوى دەمە دەمى نى ،  
كافرى يا مۇسلمان ؟

گەنچەگە : كافرم .

جەججاج : ( بە تەشەرەو ) بەلام پىرى تەمىمى بە  
كافرىتى خوى رازى ناپىت .

پىرەگە : ئەتەوى بىمخەلەتتىنى ئەى جەججاج ؟ بە خوا  
شەتكى گەورەتر بوايە لە كافرىتى پىرى رازى ئەبووم ،  
بە مەرجى لە شىرى تۆ وزگارم پىرى .

( جاجەججاج يىكەنى و فەرمانى دا رىگای بەدن  
پروا . ئىنجا پياوئىكى تر دىننە بەر دەمى ) .

جەججاج : تۆ لە سەر ئايىنى كىت ؟!

پياوگە : لە سەر ئايىنى ئىبراھىم بە پالە و خاوينى ،  
رە ئەو لەوانە ئەبوو كە ھاومل بۆ خوا دا ئەتىن .

جەججاج : بەن لە مى ئەم درۆزە .



( ئىنجا يياۋىكى تر دىننە زوورەۋە ) •

حەججاج : تۆلە سەر ئايىنى كىيىت ؟

پياۋەكە : وام لە سەر ئايىنى شىخ يۈۈسفى باۋكت .

حەججاج : بەلى ، بە خوا پياۋىكى رۆزۈۋگر و شەۋنۈۋىزى كەر بوۋ • كۈپەۋازى لى يىنە با پروا •

( خزمەتكازەكە كۆتەكانى كاپرا ئەكەتەۋە و

ئەۋىش بۆدەر پرىنى ئەۋراستىيەى كەۋالە دىلا پەنگى

خواردۆتەۋە ، لە حەججاج نىزىك ئەيتەۋە و تىرانە پى

ئەلى )

پياۋەكە : ئەى حەججاج ، لە ھاۋەلەكەمت پرىسى :

تۆلە سەر ئايىنى كىيىت ؟ ئەۋىش وتى : وام لە سەر

ئايىنى ئىبراھىم بە پاك و خارىتى ، كەجى تۆ فەرمانت دا

بە كۈشتى ، ۋە ھەمان پرىسارىشت لە من پرىسى و

مىش وتى : وام لە سەر ئايىنى شىخ يۈۈسفى باۋكت ، جا

وت : بەلى بە خوا پياۋىكى رۆزۈۋگر و شەۋنۈۋىزى كەر

بوۋ و فەرمانت دا بە بەردانم •

حهججاج : ( سهري نهله رينينه وه ) به لن ۰۰ به لن ۰

پياوه كه : به خوا نهی ههججاج ، سا نه كه ر باوكت  
هيچ ناوان و خراپه به كي نه يی جگه له مهي كه كورپنكي  
وهك توی خستونه وه ، نه مه ندهی به سه تا به خراپ و  
تاوان كار بدرينه قه لم ۰

( دهست و پتو نده كانی به سه رسورمان و تيك چوون  
و بلك و بو له وه سه يری به كریی نه كن ) ۰

حهججاج : ( به توورپه یی و هه ل چوونه وه ) بيكوژن ۰۰  
نم نه فرين لی كراوه ناپا كه بكوژن ۰۰ به ن له ملی ۰  
( ئینجا گه جيكي ناوچاو پاك كه ناوی ثابت نه بیت  
دیتسه ژووره وه ) ۰

به كيك له دهست و پتو نده : ( به چپه وه نه ذات به  
گوینی ههججاجدا ) نه مه له قوتابيه كانی سه عیدی  
كوړی جوبه يره !!

حهججاج : تو له قوتابيه كانی ماموستای گومرای  
كومرا گه سه عیدی كوړی جوبه يری ؟

لايت : نه ۰

چه ججاج : نه تهوئ په یوه ندییت پیتهوه بشاریتهوه ؟  
 ثابت : نهو ماموستایه ی ناوت برد من نای ناسم ،  
 به لکو من ماموستای پیاوچاکی چاځو یستی زانای ټیکو شه ر  
 سه عیدی کوړی جو به یر نه ناسم •

چه ججاج : نهی نه قامی مو نایق ، په کن له خه لافهت  
 هه ل گه پتهوه و هه ولی به رپا کردنی نازاوه بدا ، پیاو  
 چاکی چاځو یسته ؟!

ثابت : هه رکهس له نایینی خوا لای دا ره وایه بو  
 موسلمانان لپی هه ل نه پتهوه • وه نازاوه ته نک هه لچینی  
 زانایان و پیاوچاکان و نازاردانیانه به ناپه ووا •  
 ثایا نهی چه ججاج فهرمایستی خوا ی گه ورهت  
 نه خویندونهوه که هه پرشه نه کات له وانه ی نازاری  
 موسلمانان نه دهن و هه ولیان له گه لا نه دهن تل له تاین  
 وه ریان گیر نهوه ، که نه فهرموی :

إِنَّ الَّذِينَ فَتَنُوا الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ فَمَا لَمْ يَتُوبُوا فَلَهُمْ  
 عَذَابُ جَهَنَّمَ وَلَهُمْ عَذَابُ الْحَرِيقِ ﴿٦٥﴾ هج

هه ججج : ئهه زانیاریی سه عیدی کوری جوبهیره ؟  
ئابت : به لکو ئههه فرهمايشتى خوا و فرهمايشتى  
پینه بهره که به تى •

هه ججج : بهو خوايه تۆ سویندى پى نهخۆی نه پى  
یهك له دواى یهك دروینه تان بکهه هه تاقتان لى بپرمهوه •  
قوتابییه که : تۆ دروینه نه کهیت و خواش سهوز  
نه کات جا سهیر که توانای به دى هتیرا به پى توانای  
به دى هتیر چهنده ؟

هه ججج : ئهه خۆ به زانازانه بکوژن ( ئینجا ئاوپ  
نه دانهوه بو لای و به گالتهوه نه لى : ) تۆ بلێی مامۆستا  
پیاوچاکه چاک وسته کهت ئه مپۆ بگانه فریات ؟!

ئابت : قازانج و زیان به دهستی خوايه ! هه الا له  
الخلق والأمر ) وه بو ئهه روژه خویمان ئاماده کردوو •••  
جا وا تۆ بوو بهت کپیار ئهه هه ججج !

هه ججج : چ کپیاریهك ئهه نه قامی خو به زانا  
• زان

ئابت : اعوذ بالله من الشیطان الرجیم

إِنَّ اللَّهَ اشْتَرَىٰ مِنَ الْمُؤْمِنِينَ أَنْفُسَهُمْ وَأَمْوَالَهُمْ بِأَنَّ لَهُمُ الْجَنَّةَ

... ﴿۱۱۱﴾ التوبة

خواهر و مالی ایمان داره کانی کریوه به به هشت • ده  
 نه روزی پیشه کش کردنی شت و مه که کانه ، جا با  
 نیمه یش نرخه که ی و در گرین که به هشته شه  
 حه ججاج •

... وَمَنْ أَوْفَىٰ بِعَهْدِهِ مِنَ اللَّهِ ... ﴿۱۱۲﴾ التوبة

جا کئی له خوا زیاتر و وفای به به ایمان و به لینی خوی  
 هه به ؟!

حه ججاج : جکه له ناگر له وی هیچ نابینی • ( به  
 دهست و یوره نده کانی ) خیرا بی بدن • بدن له ملی • •  
 ثابت :

فَاتِّمِمْ مَا أَنْتَ قَائِمٌ إِلَّا مَا تَقْضِي هَذِهِ الْحَيَاةَ الدُّنْيَا ﴿۱۱۳﴾ طه

جا چ فه رماتیک دهر ته که ی دهری که • ته نها لهرم  
 جیهانه دا دهست ته پروا و ته توانی فه رمان دهر که یت •

( ثابت ته بهن بو کوشتن )

حه ججاج : کي ماوه لهو چاتول بازانه ؟؟

سه روکي پوليس : عاميزي شه عبيي و مو طريفی کورپی  
• بدوللا ماوون • به لام سه عیدی کورپی جوبه یر رای  
کردوو و خوی هشار داوه وه کو ته زانی ••

حه ججاج : ئایا نه تان توانی به ورد و درشتانه وه  
شوین کورپی جوبه یر بکهون و بیگرن ؟

سه روکي پوليس : خوا یشتیوانی فرمانده بیت ،  
ولاتی ئیسلام فراوانه و له توانای هه موو ئاده میزادیکا  
هه به کهوا را بکا و چه ند روژی - کهم بی پا زور -  
خوی بشاریته وه • به لام هه ر ته بی شوین خوشار دنه وه که ی  
بدوزر یته وه و به زووترین کات وه دهس به یشریت •

حه ججاج : نهو درانه هه ردوکیان له به ندیخانه دا  
به یننه وه هه تا سه هه ممان دهست ته کهوئ وه هه رگیز  
کورپی جوبه یر له چنگم رزگاری نایب • من  
حه ججاج !! من کورپی یوو سقم !!

( به ده )

## به شى دووهم

### دیمه نى یه کهم

( سمعیدی کوری جوبه یز له مه کهه و له مانى  
یه کیک له قوتابیه گانیدا خوی شاردۆتهوه ، وه  
قوتابیه گانی به دموریا کۆریان بهستوه ) .

سه عید : بسم الله الرحمن الرحيم . سوپاس و ستایش  
بو خوا ئه کهین ، وه دروود و سهلامیش پیشکesh  
ئه کهین به گیانی پاکی یهغه بهری خوا و کس و کاری  
و نهوانه ی شوین رنگای راست کهوتوون . .

موعادی کورپی جه بهل - خوالی رازی بیت - له  
یهغه بهری خواوه - صلى الله عليه وسلم - ئه گیرتهوه  
کهوا فهرموویه تی : هیچ بهندهیه که له رۆژی  
قیامه تا ناتوانی پی بجووێتی ههتا  
له چوارشت پریماری لی نه کری : له تهمنی له  
چیا تهواوی کردووه ؟ له گهنجیتی له چیا بهختی

کردووه و له پټناوې چا خوی تووښی به لآو ناروحيه یی  
کردووه ؟ وه له مال و سامانی چوڼی په یدا کردووه ؟  
وه له چا به ختی کردووه ؟ وه له زانست و زانیاری  
چ کرده و په کی پټی کردووه ؟

نهم فدرماشته ، نهی رۆله کانم ، باریکی گران  
نه خاته سه رشای هه لگرانی زانیاری ، وه خوی گه وره  
سه یی رۆژ له باره ی نه و زانیاریه وه پرسیارپان لی  
نه کات که و ا چیان پټی کردووه هه روه کو پرسیار نه کات  
له هه موو که سټی له باره ی نه و به خشنانه وه که پټی  
به خشیوه چی پټی کردوون ؟ به خشی زیان ، به خشی  
که نجیبی و ، ، به خشی سامان وه له دوا پیدا  
به خشی زانیاری که و ا خوا به هوپه وه ئاده میزادی له  
کان له بهرانی تر جیا گردووه وه . زانیاری - رۆله کانم -  
به خشیکی گه وره یه خوی گه وره نه یه خشی به هه  
کام له بهنده کانی که خوی بیهوئی وه سوپاسی نهم  
به خشنه ش نه وه یه یشی پټی بکری و یشانی خه لکی تر  
بدریت ، جا هه کهس زانیاری هه بوو و یشی به و



زانیارییهی کرد ، ئا ئهوه زانای خواناسه ( العالم الربانی ) - وه ههز کهس زانیارییه کی زانی و لغوانهیی شاردوه که پیوستیان پیه تی ، له روژی فایمه تا لغاوێکی ناگرین ته کرته ده می وه ههز کهس زانیارییه کی زانی و نیشی پی نه کرد ئهوه وه کو گوێ درێژیک وایه کهوا بار بکریت له پهراو و کتێب . وه له بهر ئهوه بوو له ههموو شتی زیاتر پیغمبهری خوا - صلی الله علیه وسلم - له دواي خۆی ترسی له زانای مونافیق نه بوو کهوا بیهته کو سپ له رێگای ئومهته کهیدا . . .

یه کێکیان : ( به سه رسوپمانه وه ) زانای مونافیق ؟

چۆن مرۆف له یه ک گاتا زاناش ته بیت و مونافیقیش ؟

سه عید : به زمان زانا و به دل خالی له ترسی خوی گهوره . له عهلیی کوپی ته بو طالیه وه ته گیر نه وه کهوا پیغمبهری خوا - صلی الله علیه وسلم - فه رموو یه تی :

« من نه له موسلمان و نه له کافر ناترسم زیاتان پی بگه یه تی ، چونکه موسلمان ئیمانه کهی رێگای

خراپه‌ی نادا، وه کافریش بی‌پروایی خۆی له نازی  
 نه‌با. به‌لام ترسم لهو مونافقه‌یه که به دهم زانایه و  
 هودی ئیوه به چاکی نه‌زانن نه‌یلێت و نه‌وه‌ی ئیوه به  
 خراپی نه‌زانن نه‌یکات. . . ئا نه‌وه‌یه - کرپه‌کانم - زانای  
 مونافیق که میسکی پره‌ له زانیاری و دئی خائیه‌ له  
 ترسی خوا.

فوتابییه‌ك : ناویشانی له‌خواترسان کامه‌یه ؟

سه‌عید : ناویشانی له‌ خواترسان نه‌وه‌یه خۆت  
 پارێزی له‌ سه‌رکه‌شی و له‌ خوا یاخی‌بوون.  
 فوتابییه‌ك : ئه‌ی نه‌وه‌ چیه‌ که مرۆف نه‌خاته سه‌ر  
 رنی له‌ خواترسان ؟

سه‌عید : نه‌وه‌ یادی مردن و روژی دوایه‌ که‌وا زه‌نگی  
 دلان لا نه‌بات و بایی بوونی ئاده‌میزاد به‌ ژيانه‌وه‌ که‌م  
 نه‌کاته‌وه‌. وه‌ پیغه‌به‌ری خوا - صلی الله علیه وسلم -  
 دوو ئامۆزگاری که‌ری بو به‌ جێ هێستووین :  
 ده‌نگ‌دارێک و بی‌ده‌نگێک. جا ده‌نگ‌داره‌ که‌ قورئانه‌  
 و بی‌ده‌نگه‌ که‌ش مردنه‌، وه‌ ئهم دووانه‌ به‌سن

نامۆزگاریی کهری موسلمانان بن !! وه من نه گهر ساتی  
مردنم له بیر بجیته وه نه ترسم که دلم له دئی راست  
لا بدات •

قوتابییهك : ئایا ئه بێ له مه وه وا تن بکهین کهوا  
موسلمان به بێ نرخ سهیری زیان نه کات وه یا چهزی  
لێ ناکا؟!

سهعید : نا ، کۆپه کهم ، مه موو روژی که به سهر  
موسلمانا نه پوا نه بێ به دهسکهوتی بزانی کهوا لهو  
روژدهدا خوای خوی نه به رستی ، یا که لک به خه ئکی  
نه گه یه نێ ، وه یا خوی چاک نه کا ، که واته ئهم جیهانه له  
لای موسلمان کێلگه یه که تووی چاکه ی تیا نه چینی بو  
ئهووی سه ی روژ دروینه ی بکاته وه ••

( ئینجا روو نه کاته هه مووان )

کۆپه کانم ! ئهم جیهانه له لای خوا کیشی بالسه  
میشووله یه کی نه • وه ئه وه نده له لای خوا بێ نرخه  
کهوا لێر ده نه بێ کهس ناتوانی لێ یاخی بێ ، وه  
دوژمنه کانێ تیا یا را نه بوێرن ، وه زۆر و سه تم له

به ده کانی نه کهن وه پشتیوان و خوشه ویسنه کای تیایا  
 نازار نه درین و ددر به ددر نه کرین . جا له بیرتان بیت  
 نهم جیهانه کورته جیهانی دوایتان له بیر نه باته وه .  
 چونکه خوا ژبانی نهم جیهانه به خوشه ویستیش و به  
 دوا مینشی نه به خشی ، به لام جیهانی دوا بی ته نها به  
 خوشه ویستی خوی نه به خشی ، و تاینیش به بی زایاری  
 بی که لکه ، و زایاریش به بی کرده وه بی که لکه ، وه  
 کرده وش به بی دلسوزی بی که لکه . وه من داوا  
 له خوی خاوهن ده سلات نه کم که وا دوا ی خوم  
 نپوه بکاته زه خیره بوم و خوی یارمه تی ددر و  
 جاودیری که رتان بیت ، هه تا نپوش له وانه بن که  
 زایاریان هه به و کرد و می پی نه کهن ، وه کرده وه  
 نه کهن و به دلسوزی نه کهن ، وه دلسوزن و به  
 موسلمان وه نه گیرین .

لوتاییمه کی تر : ماموستا کیان نه لینی دوا بین  
 ناموز گاریحان نه که یت .

سه عید : نه ری به خوا ، جا کئی نه زانی ! له وانه ید

نەم بەيەك گەيشتەمان دوايى ماوەى ژيانم بى ئە  
گە ئانا لەم جىھانە كۆتايى ھاتوودا !

قوتابىيەك : خوا تەمەنى مامۇستا دريژ بىكات و سوودى  
نە براودە كات •

سەئىد : خويشتان ئەزانن ئەم پياوہ (۱) خەريكە بە  
جاسووس و سەربازە كانپەوہ ھەموو كون و قوزبىك  
ئەگەر ئى بە شوينا تا بىم دۆزىتەوہ • لايشم ئانكرايە  
ھەر ئەم دۆزىتەوہ و ھەركەش بىم دۆزىتەوہ ئەم كوژى •  
قوتابىيەكان : ( بە دلگەرمىو خەفەتەوہ ) بە  
خوين و گيان و ھەرچى شك بەرىن خويمان ئەگەيسە  
قوربان ••

سەئىد : مردن كۆتايى ھەموو زىندوويكە ، وە  
ھەركەس بە شمشىر نەمرىت بە شتىكى تر ئەمرىت •  
وطعم الموت فى أمر حقير كطعم الموت فى أمر عظيم  
واتە :

---

(۱) ھەججەك كوپى يوسىف •

مردن هه مردنه ، سا موقوف له سه شتیکی  
 لهوره بمریت یا له سه شتیکی بی نرخی ..  
 وه هیچ نا ئیم جگه له وهی که یارچاگان وتویانه  
 که له خوا پاراونه ته وه تا ئارامیان به سهرا پرژنی  
 و به موسلمانیتی بیان مریتی :

رَبَّنَا أَفْرِغْ عَلَيْنَا صَبْرًا وَتَوَقَّنَا مُسْلِمِينَ ﴿١١٦﴾ الأعراف

وه هه وائتان نه ده می که وا من و دوو هاوه لـم  
 رۆژیکیان ینکه وه دانیشته و ین دهستان کرد به پارانه وه  
 له خرای گه وه . هه رسیکمان داوامان لی کرد له  
 یناوی ئاینه که یا شه هیدیمان پی به خشی ، جا دوو  
 هاوه له کهم خوا پارانه وه که ی گرا کردن و شه هیدیان  
 سه دست هتا ، به لام من هشتا هه چاوه پروانی نه کهم ،  
 وه نکا نه کهم له خوی گه وه که به منشی به خشی .  
 لوتابییه کی تر : جا چون ئیمه بهرام بهر کار و کرده وه  
 ؟ نه سته مکاره له سنوورده و چووه بی دهنگ بین ؟

سه هید : کوپم ! خوا کاریکی هه یه و نه یه وی جی

به جی بکا نه کینا تیمه ی کومه لی زانایان و شاره زایان به  
 جاریکا دزی نه م کابرایه هه نساین و چووینه ریزی  
 کوپی نه شعه نه وه بو جهنگان له گه لیا ، په پراوه کانمان  
 به جی هیمت و که تیمه ی ئیمانمان ناماده کرد و  
 خواحافزیمان له پی ترسه کان کرد و شمشیرمان کرده  
 شان وه موره که بی زانایانمان گۆرپیه وه به خوینی  
 شه هیدان . . تیمه شتیکمان و بست و خوایش شتیکی  
 تر ، تا ئیمان و ئاراممان تا قی بکاته وه . تا نه وه بوو  
 هه ندی به کوزراوی و هه ندی به دیل گیران و  
 هه ندی به را کردن شوپشه که مان کوژایه وه .

قوتابیمه ک : ئایا هه لکرانی راستیی تاوانبار نه بن  
 نه گهر بیت و به ده سنی ستمکاره ناپه واکان شکین ؟  
 سه عید : نه تاوان و نه کونه - نه کهر خوا  
 به وئی - به لکو کاتی گوناوه که وا تیمه رازی بین به  
 خراپه . وه یا پشت گیری له ستم بکه یین ، به لام نه اهر  
 تیمه هه ولمان دا و کوشمان کرد ئیر نه وه هه موو  
 ده مه لاتیکی تیمه به ، و نه حجام به ده سنی تیمه نه ، وه

خزای که ووه لیمان ناپرسی : بۆچ سەر ئەکهوتن ؟ بەلکو  
اجان ئەپرسی : بۆچ هەولتان ئەدا ؟

عره‌ییری فوتایی : بەلام ئایا ئەم شەوه زەنگە کۆتایی  
هە ؟ ئایا راستی ئه‌بێ هەر بال‌شکاو بیت ؟ که‌وا  
باک‌که‌وه‌کانی بکۆژرین و شوین که‌وتوو و پشتیوانه‌کانی  
نازاد بدرین ؟ که‌چی ناپه‌وا سنگ دەر په‌پرتی و  
اماری بکا به‌ ده‌سه‌لات و پایه‌یه‌وه و ، به‌ تاره‌زووی  
خۆی ده‌ست به‌خاته‌ خۆین و سامان و شه‌ره‌فی خه‌لکیه‌وه  
که‌شیش نه‌بێ به‌ره‌ه‌لتی بکا ؟! ئایا تیمه‌ له‌ سەر ره‌وا  
لین و نه‌و سه‌مه‌کارانه‌ له‌ سەر ناپه‌وا ؟!

سه‌مه‌ید : دایکت رۆله‌پۆت بۆ بکا عومه‌یر . ئایا تو  
له‌مه‌ ا‌گومانته‌ هه‌یه ؟ به‌ خوا ئه‌گەر پارچه‌ پارچه‌مان  
به‌ه‌ن و بال‌ه‌ به‌مان ه‌پرتن و بینه‌ خۆراکی د‌رندان  
که‌مانمان له‌وه‌دا نه‌یه‌ که‌ تیمه‌ له‌ سەر ره‌واین و  
نه‌وانیش له‌ سەر ناپه‌وا .

هوه‌یر : نه‌ی بۆ نه‌وان هەر سەر ئەکه‌ون و سەر  
ئه‌که‌ون و تیمه‌ش هەر ئەشکین و ئەشکین ؟!



سه عید : نیمه ئه و رۆژه نه شکستین که واکومانان  
 له و ردوایه مان هه یی که بانگی بۆ ئه کهین ، وه یا به و  
 ناپدوایه ی که ئه وان وان له سه ری بخره له تین . به  
 راستی هه لگری ره واکه رچه نده بۆ دده سلات بۆ ،  
 هه ر سه ر ئه که وۆ . هه ر سه ر ئه که وۆ . ئه که رچی له  
 به ر چاوی نزیك بینه کانا به شکاو دیار بیت ! ئایا  
 نمونده یه کتان بۆ بێمه وه ؟ .

گه وره ترین نمونده له میژوو ماندا بێمه به ری  
 خوایه - صلی الله علیه وسلم - له رۆژی کۆچ کردندا ،  
 ئه و رۆژه ی که له مال و ولاته که ی دهر په پێرا و به  
 په نامه کی خۆی گه یانده ئه شکه و ته تاریکه که و  
 دوژمنانیش دهر و دهشتیان گرتبووه به ر تا بیگرن ، ئایا  
 تیوه لهم مه لویسته دا بێمه به ری خوا - صلی الله علیه  
 وسلم - به سه ر که و توو ئه زانن یان به شکاو ؟

( قوتابییه کان بۆ دهنگ نه بن نازانن چی و دلام

بدنه وه ) .

سه عید : نه وه چیتانه ، بۆ وه لام ناده نه وه ؟

یه کنی له قوتاییه کان : کام ئیمان دار ئه ویریت  
 ینهمبه ری خوا - صلی الله علیه وسلم - به شکاو  
 بزمیریت ، دواى ئه ویدی خوا به سه رکه وتی خوئی  
 بشت یریی کردوو ؟

سه عید : پتکاوته و چاکیشی ، جا ئایا له و رۆژه دا  
 ینهمبه ری خوا - صلی الله علیه وسلم - سه رکه وتوو  
 بوو ؟

( قوتاییه که یتک ئه چی ناتوانی به جوانیی  
 وه لاهه کی بداته وه ) •

سه عید : به لام من ئه و رۆژه به یه کیتک له رۆژه کانی  
 سه رکه وتن و پایه به رزیی ئیسلام ئه زمیرم .. چوئن وا  
 ئه که خوا له قورئانه که یا وای بریار داوه ؟ له گه لما  
 ئه وئی بگرن بو ئهم وتاره خوایه که چوئن باسی  
 سه رکه وتی ینهمبه ری خوا - صلی الله علیه وسلم -  
 نه کاله رۆزی کۆچ کردندا :

إِلَّا تَنْصُرُوهُ فَقَدْ نَصَرَهُ اللَّهُ إِذْ

أَخْرَجَهُ الَّذِينَ كَفَرُوا ثَانِيَ اثْنَيْنِ إِذْ هُمَا فِي الْغَارِ إِذْ يَقُولُ لِصَاحِبِهِ ،

لَا تَحْزَنْ إِنَّ اللَّهَ مَعَنَا ..... ﴿١٥﴾ التوبة

که واته. لهو روژده خرا سهري خستوود . . لهو روژده  
 که له نمل هاوه له کهیدا له نه شکمه و نه کهدا گفتو نويان  
 نه کرد ، جا کيمان نه وړي پښه بهري خوا - صلى الله  
 عليه وسلم - لهو روژده به شکاو ناو بهریت له کاتيکا  
 خرا سهري خست .

نډه و تا عومره کورې خه ططاب به تي له يشتي  
 خوی نه و انا که وره يي له روژي کوچ کردندا هه ست  
 پي کرد تا نه و روژه ي کردد سهره تاي ده ست پي کردني  
 ميژووي ئيسلام ، خو دياره ژيري پسه ندي ناکات  
 ميژووي ئيسلام به روژي ده ست پي بکات که ئيسلام  
 تيايا شکا پي .

عوه، يو : ما موستا کيان ، داوای لي يو وردنت لي نه کم ،  
 له وانه يه بهم وته يه دلم يه شانده  
 بي ، به لام نه وي وتم له بهر نه وه وتم چونکه  
 نادميزاد به په له کهر دروست کراوه ، جا هه رچي  
 جاري نه بينم به لا و ته نگاوي و نازار تووشي مو سلمان  
 بانگ که ره کان بو لای خرا نه يي ، نارام لا ناميني و

بهرچاژم تاريك تهبي به تايهتیی که نه بینم بانگکه رانی  
 اپه وایی ، نهوانه ی که خراپکاری له سه رزه ویدا بلاو  
 نه که نه وه و مهولتی نادهن بو چاکه ، نه بینم نهوانه به  
 خوشیی و رابواردن و له شیی ساغه زه زیان نه دهنه  
 سه رزه و نه ویش خوی بو رازاند و نه ته زه و نه وایش  
 و نه زانن به هتا ده تایی تیا یا نه میتنه وه .

سه عید : له سه ر خۆ ، کوره شیرینه کهم ، هه لکرانی  
 بانگی خوا پتویسته تهنگ و چه له مه و تیش و نازاریان  
 بته ری چونکه نهوان شوین که و ته ی رپیازی  
 پیغه به وه کانن ، بو نه وه ی خوا تاقیان بکاته وه و نه  
 قوولایی دلان تی بگا و پاک و پیس له یه ک جیا بکاته وه ،  
 به لام نه و خوشیی و رابواردنه ی که به کومه لی ناپه و  
 دراوه نه وه ته گیری خواجه و به ویستی خوی جله وی  
 کاروباریان بو ئامان نه کا تا بیانویان به ری و نه م  
 رابواردن و ده ست رویشنه بکاته به لگه به سه ریانه وه ،  
 نه وه سا - که کاتی خوی هت - به ده سه لات و توانای  
 خوی له ناویان به ری ت . وه ک له و باره وه که باسی

که واته. لهو روژه دا خرا سهري خستوود .. لهو روژدا  
 که له نهل هاوه له کهیدا له نه شکوه ته که دا گفتوویان  
 نه کرد ، جا کیمان نه ویری پیغه بهری خوا - صلی الله  
 علیه وسلم - لهو روژه دا به شاکو ناو بهریت له کاتیکا  
 خرا سهري خست •

نه و تا عومره ری کورپی خه ططاب به تی نه یشتی  
 خوی نه و وانا که وره یی له روژی کوچ کردندا هه ست  
 پی کرد تا نه و روژه ی کرده سهره تای ده ست پی کردنی  
 میژووی ئیسلام ، خو دیاره زیری په سهندی اکات  
 میژووی ئیسلام به روژی ده ست پی بکات که ئیسلام  
 تیا یا شکا پی •

عوه یو : ماموستا کیان ، داوای لی بور دنت لی نه کم ،  
 له وانه یه بهم و نه یه م دلم یه شانده  
 بی ، به لام نه و ی و تم له بهر نه و و تم چونکه  
 ناد میزاد به په له کهر دروست کراوه ، جا هه رچی  
 جار پی نه بینم به لا و ته نگاویی و بازار تووشی موسلمانان  
 بانگ که ره کان بو لای خوا نه یی ، نارام لا مامیتی و

١٠ رچارم تاريك ته يې به تايه تېي که نه ېښم بانگه رانسی  
 اړه وايي ، نه وانهی که خراپکارې له سهرزه ويډا بلاو  
 نه که نه وه و ههولې نادهن بۆ چاکه ، نه ېښم نه وانه به  
 خوښی و رابواردن و له شمی ساغوره زیان نه ده نه  
 سهرزه وا زدویش خوی بۆ رازاندوونه تهره و نه وایش  
 و نه زانن به هه تا ده تاي تيايا نه مینه وه .

سه عید : له سهر خۆ ، کړه شیرینه کم ، هه لکرانی  
 بانگی خوا پيوسته تهنګ و چه لمه و تیش و نازاریان  
 به ری چونکه نه وان شوین که و تهی زیازی  
 پښه مېره کانن ، بۆ نه و دی خوا تاقیان بکاته وه و نه  
 هوولای دلیان تی بگا و پاک و پس له یه ک جیا بکاته وه ،  
 به لام نه و خوښی و رابواردنه ی که به کو مېلی ناپه و ا  
 دراوه نه وه ته گیری خواجه و به ویستی خوی جله وی  
 کاروباریان بۆ ماسان نه کا تا بیانویان بری و نه م  
 رابواردن و دیست رویشنه بکاته به لگه به سهریانه وه ،  
 نه و س١ - که کاتی خوی هات - به ده سالات و توانای  
 خوی له ناریان به ریت . و مک له و بازه وه که باسی

کۆمهلیکیان ئەکات و یشانی ئەدا چۆن ئەوانەى خویان  
 لە پیر نیە و لە رێبازە کەى لا ئەدەن ، بۆ ماوەیەك  
 خوا لە هەموو لایە کەووە دەرگای خۆشیان لى  
 ئەکاتەووە . تا ئەواو بە خۆیان بنازن و وا بزانن ئەو  
 ئازایەى خۆیانە ، تا لە ناکاوا لە ناویان بەریت و کۆتایی  
 پێتێ بە کۆمەلى ستمکار ئەووە تا خوای گەورە لە  
 سوورەتى ( الأنعام ) دا ئەوەرەوى :

فَلَمَّا نَسُوا مَا ذُكِّرُوا بِهِ، فَفَتَحْنَا عَلَيْهِمُ أَبْوَابَ كُلِّ  
 شَيْءٍ حَتَّى إِذَا فَرِحُوا بِمَا أُوتُوا أَخَذْنَاهُمْ بَغْتَةً فَإِذَا هُمْ مُبْلِسُونَ ﴿١١﴾  
 فَقُطِعَ دَابِرُ الْقَوْمِ الَّذِينَ ظَلَمُوا وَالْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ ﴿١٢﴾ الأنعام

وە یاسای خوا وایە - ئەى کۆپى شیرینم - ھەر  
 رۆژە کۆمەلیك دەستى بپروا . . رۆژێ بە بارى نۆدایە  
 و رۆژێ بە بارىکى ترا ، بەلام سەرەنجام و کۆتایی  
 گەیشتە مەنزڵە و دیارە سەرەنجامیش ھەر بۆ  
 لەخواتر سەکاتە .

نهی عومه پر ، ئایا نئی که یشتی و دلت حسابوه ،  
 باوه کو هیشتا دلت شک و گومانی تیا ماوه ؟  
 جا کورپه کهم نه گهر وایه ، نهوه پیوستیت به  
 خویندهوهی فوپران ههیه سهر له نوئی به مهرچی  
 مینسک و دلتی بدهیتی ، تا بزایی خوای کهوره هندیك  
 له بده کانی به هه ندیکان ناخی نه کاتهوه ، تا له  
 نه نجاما خاوهن پروا دلسۆزه کان دهر کهون و شایانی  
 سهر کهوتن بن ، وه دل پيس و کردار پيسه بی پروا کانش  
 دهر کهون و شایانی له ناو بردن بن ، ئایا پشسهوهی  
 سووره تی « العنکوت » ت نه خویندۆتهوه که نه فهرموئی :

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

اَلَمْۤ اَحِبَّ النَّاسَ اَنْ يَّتْرَكُوْا اَنْ يَقُوْلُوْا اٰمَنَّا وَهُمْ لَا

يُفْنَنُوْنَ ﴿١﴾ العنکوت

کهوا پیوسته هه موو ئیمان داریک ناخی بکریتهوه ، و له  
 سهر ئایین تهنگ و چه له وهی بیته ری ، وه ئایا ئهم  
 فهرمايشتهی خوات له سووره تی « الفرقان » دا  
 نه خویندۆتهوه که نه فهرموئی :



وَجَعَلْنَا بَعْضَكُمْ لِبَعْضٍ فِتْنَةً أَتَصْبِرُونَ ﴿٦١﴾ الفرقان

که دهی نه خا خوا هندیگمان به هندیگمان تاقی  
نه کاته وه ینجا نه پرست : تا یا نارام نه گرن ؟ وه یا له  
سوره تی « محمد » دا نه فرموی :

ذَٰلِكَ وَلَوْ يَشَاءُ اللَّهُ لَآتَيْنَهُم مِّنْهُم وَلَٰكِن لِّيَبْلُوَ بَعْضَكُمْ بِبَعْضٍ

--- ﴿٦١﴾ \*

وه هدر له و سوره ته دا نه فرموی :

وَلْيَبْلُواْكُمْ حَتَّىٰ نَعْلَمَ الْمُجْتَهِدِينَ مِنْكُمْ وَالصَّابِرِينَ

وَلْيَبْلُواْ أَخْبَارَكُمْ ﴿٦٢﴾ المجمل

ته مهش به لئی خرایه بو موسلمانان کان نه وانه ی که  
خو یان به بنده ی خرا نه زان خوا نه فرموی : من تاقیان  
نه که مه وه به به لا و لی قه ومان و ته نگاوی ، تا بزانم کامتان  
له پتاوی منا هه ول و کوشش نه کن و له سهری نارام  
نه گرن .

وه به خوا هه رچی ها وه لم هه یه وا یه که یه که

تووشی تاقی کردنه وهی خوا دین جگه له من که  
 به بی وهی مازمه ته زه ، به شیویه که خۆم له بهر  
 چاو که ز تروه ، وه وا ئه زانم خوا یئو یستی به من نیه ،  
 تا به لا و تاقی کردنه و دم دیت به سهرا ، ئهوسا هیوا بهیدا  
 ئه که مه وود به شمکوم بگهم به هاوه له کانم ، وه تا له و  
 به خنمه های که دهستی بانگکه رانی ئیسلام ئه که وین منیش  
 شتیکم دهست که ویتی •

عوده بر : خوا پاداشتی چاکهت بداته وه ، به خوا وات  
 لی کردم ئیسته بتم خوشه تاقی کردنه وه و به لام برزی  
 به سهرا •

سه عید : ئیمان دار داوای بی وهی ئه کا له خوا ، وه  
 ئاواتی به لا و تاقی کردنه وه ناخوازی ، به لام ئه گهر هاته  
 رنی به وینهی باله وانان ئارام ئه گرتی ••

( له ناگاو بۆلیستیک دیته ژووره وه و پرسباریان  
 لی ئه کات ) •

پۆلیسه که : کهس له شوینی خۆی نه جوولیت زانیومه  
 که وا سه عیدی کوپی جو به ییر لیره به له ئاوتانا ، جا  
 کامنان نه وه ؟

قونابىيەكان : ( ھەموويان بە يەك دەنگ ) منم !  
پۇلىسەكە : سەيرە ! ھەمووتان سەئىدى كوپى  
جوبەيرن ؟

قونابىيەكان : بەلى ، ھەموومان سەئىدى كوپى  
جوبەيرن •

پۇلىسەكە : سەئىدى كوپى جوبەير يەككە يان دە ؟  
سەئىد يەككە لە ئتوۋە پىشانم بدەن و لە كورتىيا  
بىرپنەو ، ئەگىنا لاي والىي شكانى ھەمووتان ئەكەم و  
ھەمووتان يىكەوۋە سزا ئەدرىن •

يەككىيان : من سەئىدى كوپى جوبەيرم •  
يەككىيتر : باوۋەرى پى مەكە من سەئىدم •  
سەئىم : باوۋەريان پى مەكە بە خوا من سەئىدم •  
پۇلىسەكە : سوپىن ئەخۆى تو سەئىد بى ؟

سەئىد : كوپەكەم ! باوۋەريان پى مەكە من سەئىدم ،  
و ئەوانە قونابىيەكانن ، ئايا دىت بە بىرتا سەئىدى  
كوپى جوبەير گەنج يىت ؟! سەئىد تەمەنى وا لە بەنجا

و حەوت ساييدا و ئەمانە ھەموويان - وە کو ئەبىنى -  
كەنجى ، جا چۆن باوە پ ئەكەى ئەوان ھىچيان سەعیدی  
كوپى جویدىر بن ؟!

پۆلىسەكە : ئەمە راستە • من چۆن ئەمەم لى تىك  
چو ؟! ( ئىنجا ئاوپ ئەدانەو ە بۆ لای ئەوديان كە سوئىدى  
خوارد كە ئەو سەعیدە ) •

پۆلىسەكە : تۆ چۆن سوئىن بە خوا ئەخۆى كە تۆ  
سەعیدی ؟ تۆ قوتابى زانىاريت و سوئىش بە درۆ  
ئەخۆى ؟!

قوتابىيەكە : سوئىندم بە درۆ نەخواردوو ە ە ەرمگىز  
لە راستىش لام نەداو ە وتم : بە خوا من سەعیدم  
( واتە بەختىارم ) • وە ئەمە رەوايە ، وە من سوئىندم بە  
خوا بەختىارم ئەوبەپى بەختىارى ئەگەر بىت و خۆم  
بەكەمە توربانى زانای ئىسلام سەعیدی كوپى جووبەير •

پۆلىسەكە : تا ئەمرو فیداكارىی و خۆنەويستىي وام  
نەدیو ە!! خوا ەججاج بكوژىت • ئەمان كاتە داردەستى

خۆی بۆ نازاردانی موسلمانان و سزادانی پیاوانی زانیاری  
 و تاین • خوا بی پریت ئەم کاسییە پێشە •  
 ( ئینجا ئاوی ھەداتەو بۆ لای ھەعید و ئەلێت )

پۆلیسە ھە : مامۆستا کیان ! بە خوا وازت لێ دێم ،  
 وە من ئەکا کارم لە خوای گەورە لە روژی قیامەتا بە  
 شیوەیە پێی بگەم دەستم پاک بێت لە گرتنی تو و تەسلیم  
 کردنت بەو ستەمکارە زۆردارانە ، وە ئێوەش ئەو  
 قوتابیایی مامۆستا ، داوانان لێ ئەکەم کەوا ھەواڵ  
 نەدەن بە کەس کەوا ئێوەم دیوە یان ئێوە متان دیوە ••  
 خۆ ئەگەر ئەو ستەمکارە بەمە بزانێ سزام سەرپێنە ••  
 سەرپێن •• ( دەست نیشان ئەکا بۆ ملی ) بە خوا  
 ئەگەر لە بەر بەخێو کردنی منالە وردە کانم نەبوا بە  
 یەك روژ نەم ئێشە پێشەدا نە ئەمامەو •• خوا بە  
 جاووشیی و لێ بووردنت •

( پۆلیسە ھە دوو ھەنگاو ئەپرا و ئەگەر ئێتەو و  
 ئەلێ ) چاکتر وایە مامۆستا ئەم ھالە بە جێ بێلێ و بجێ  
 بۆ مائیکێ تری کەنار و دوور لە ھات و چۆی خە ئیکێ

بەشكۆم خوا چاۋى سەمكاران لە ئاستيا كۆتۈر بكا .

يەككى لە فونابىيەكان : سوپاس بۆ خوا ، ھەتا رۆژى  
قيامت چا كە لەم ئومەتەدا نابېت ، بە بىرى كىدا ئەھات  
ئەم بۆلىسە خاۋەنى دلىكى ئازا بىت ؟! ( بۆلىسە كە  
ئەچىتە دەرەۋە ، سەئىد ئاۋر ئەداتەۋە بۆ لای  
قونابىيەكانى ) .

سەئىد : رۆلە بەپىزەكانم . بەم كىردەۋەتان منشان  
شەرمەزار كىرد . ۋە من بە خوا زۆر بىدەسەلەم  
كەۋا سوپاستان بىكەم . جا ئەىدەمە دەست خوا تا  
بە گەۋرەبى خۆى پاداشتان بداتەۋە كە ھەر خۆى  
دەۋلەمەند و سوپاس كراۋە .

ئەى رۆلەكانم ! ئەوانەى ئەمپۇ لە بەر خۆشەۋىستى  
ئەم جىھانە يەك ئەگىرن و كۆئەبنەۋە ، سەبىنى ھەر  
لە سەر ئەۋ ، لە يەك جىا ئەبنەۋە ، ۋە ئەۋ پەيۋەندىيەى  
كە بىچپاننى بۆ نىسە ، پەيۋەندىيى ئاينە . . . پەيۋەندىيى  
شەرمى خرابە . جا ھەۋل بىدەن تا پەيۋەندىيە كەتان بۆ

خو و له پټناوی خوادا بهرده وام بڼی چونکه هه رچی بڼی  
 خوا بڼی هه تا دیت په یوه سستی زیاده ته کات و بهرده وام  
 ته بیت . . نایا فدرماستی خوی گه وره تان نه خویندو ته وه  
 که نایا ده ری نه خا هه موو دوست و خوشه ویستیک  
 روژی دیت بڼه دوزمنی یه که جگه له خواتر سه کال ،  
 وده که نه فدرموئی :

الْأَخْلَاءُ يَوْمَئِذٍ بَعْضُهُمْ لِبَعْضٍ عَدُوٌّ إِلَّا الْمُتَّقِينَ ﴿١٧﴾ الزخرف

بتر به خواتان ته سپرم رو له شیرینه کانم .

( په زده )

## دیمه‌نی دووهم

( ماموستا سه‌عیدی کوپی جوبه‌یر له که‌ناری  
شاری مه‌که‌دا دوور له ناوه‌دانیی خۆی هه‌شار داوه ،  
وه هاو‌پێه‌کی که ناوی نه‌بو‌حه‌صین نه‌بی نه‌چینه  
زووره‌وه لای ) •

نه‌بو‌حه‌صین نه‌ی باو‌کی عه‌بدوللا ئایا نه‌زانی والیی  
تازدی مه‌که‌که<sup>(١)</sup> له مزه‌وت چی وت به‌خه‌که‌که ؟  
سه‌عید : چی وت ؟

نه‌بو‌حه‌صین : وتی : « به‌و خواجه‌ی سه‌ویندی پێ  
نه‌خوین و هه‌جی ماله‌که‌ی نه‌که‌ین هه‌ر که‌ی سه‌عید  
به‌دۆزمه‌وه نه‌ی کوژم و نه‌و ماله‌ش وا تیا‌یا وێرانی نه‌که‌م ،  
به‌لام واسی رۆژ مۆله‌تان نه‌ده‌م » • والیی نه‌مه‌ی وت  
و وه‌کو ده‌ریا که‌ف و کولی نه‌نه‌سته‌وه ، وه‌ پێشم  
که‌شته‌وه که‌وا پیاوێک نه‌م شوینه‌تی پێشان داوه ، وه

---

(١) والیی مه‌که‌که‌ له‌و کاته‌دا خالیدی کوپی عه‌بدوللای  
قه‌سری بووه • / صفة الصفوة / ٧٩ / ٣



ئەيىزىت بە دواتا وەرە بە گۆيىم بىكە و لىرە بېرۇ .  
 سەئىد : ئەي ئەبا حەسەن ئەودەندە زام كىرد و  
 خۆم ساردەودە ، هەتا شەرمى خوا ئەم گەرت و تەرىق  
 ئەبەودە ، جا توخرا وازم لىي بىيە تا ئەو كاردى كە خوا  
 بېرىارى لەسەر داوۋە بىكرى و بىتە دىي . .

ئەبو حەسەن : بە خوا هەر چۆن داىكت ناوتى ناوۋە  
 سەئىد . بەختيار ، مەش ھەروا بە بەختيارت ئەبىم .  
 ئىتر بە خوات ئەسپىرم . .

سەئىد : ئەت سىپىرم بەو خوايەي كە سىپاردە كانى لا  
 ون نابى . ( ئەبو حەسەن ئەجىتە دەرەودە و تۆزىك دواي  
 ئەزە يەككى ئەدات لە دەرگاگە ، سەئىد سەير ئەكا  
 بىاويكە والىي ناردوويەنى بۆ گرتنى ) .

بىاۋەكە : والىي شۆينەكەتى زانىبە و منى ناردوۋە بۆ  
 لات ، وە فەرمانى بىا داوم كە بت گەرم و بتەم بۆ لاي ،  
 وە بەنا ئەگەرم بە خوا لەو كارە ، ھەلسە بۆ چ ولاتىك  
 ئەلىي با يىكەۋە بېرۆين .

سه عید : نه و نه رام کرد و خوم شاردنه وه ههئا  
 شهرم گرتوومی ، خو هه رچی خوا بریاری دابی  
 نه بی روو بدات .

پیاوه که : تیمه نه بی له قه ده ری خواوه را  
 بکه یه بو قه ده ری خوا ، وه نه و نه دهی له تیاچوونی  
 شه میلله ته نه ترسم ، له تیاچوونی تو ناترسم ؛ له  
 ترسی نه وهی نه و دکو خوا خه شم و قینی خوی برژنی  
 به سه ریا نه که به ده منی سته مکاران زانا کانی  
 بکوژرین ، وه ده به گویم بکه به پیکه وه ده رچین وه  
 مووسا پیغه بهر - علیه السلام - له دهستی فیرعه ون  
 هه لات و نه رمووی : خویا به رزگارم که ی له دهست  
 نه ته و دی سته مکار ، وه نه نوپان نه فهرمووی :

قَالَ رَبِّ اجْنُبْنِي مِنَ الْقَوْمِ الظَّالِمِينَ ﴿٢١﴾ القصص

سه عید : ( وتهی پیاوه که کاری تی نه کا ) نایا لیتره  
 مال و مالت هه یه ؟  
 پیاوه که : به لی .

سەئىد : كەواتە ئەيان گرن و لە جياتى منا سزايان  
ئەدەن •

پياوۋەكە : نەيان دەمە دەستى خوا •

سەئىد : نا بە خوا ، ھەرگىز نابمە ھۆى نازاردانى  
ھىچ مۇسلمانىك ، فەرموو ئەودى فەرمانت پى كراوۋە جى  
بە جىنى بىكە ، خوا پاداشنى ئەم نىيەتە چاكەت ئەداتەوۋە •  
پياوۋەكە : والىي نەت نىترى بۆ لاي ھەججاج ، ئىتر خۆ  
ئەزاني چەندە سەركەش و فىزل و دل پەقە !!

سەئىد : با ئەوۋى خۋاي كەورە ئەيەوېت بىتتە دىي •  
تۆ ھىچت لە سەرنىيە ، ئەوۋى فەرمانت پى كراوۋە جى  
بە جىنى بىكە •

پياوۋەكە : من خۆم ھەزم كەردوۋە والىي بىم نىترىت بۆ  
لات ، تاوۋە كۆ پىكەوۋە را بىكەين بۆ شوئىتىكى ئاسايش ، جا  
چۆن دلم رىگام ئەدات كۆت بىخەمە دەستەوۋە و بىت دەم  
بە دەست يەككى پى بەزەيى يەوۋە ؟؟ پياۋى چاك بە  
ھەلسە با لىرە دەۋ چىن •

سەئىد : مال و مەنالكەت بە ھۆى مەوۋە نازار

نه درين • وه هه رگيز دلَم بۆ شتي وا ريگام نادات ••  
هه رچيم لي دئي با بي • جيت به سه را دراوه پئي  
هه لسه • نه وه تان دهستم بيان به سته •

پياوه كه : ( چاوي پر نه بي له فرميسك و دپته پيشه وه  
و دهستي نه به ستيت و نه لي ) هه رچي خوا برپاري له  
سه را دا بي گيرانه وه ي بۆ نه • خوايه خۆت نه زاني  
نه م كارم نابهدله ••••• تيمه هه موومان به نده ي خواين  
و هه ر بۆ بهر دهستي نه وه نه گه پينه وه !

( بهرده )

## به شى سى بهم ديمه نى به كه م

( له زيندانيى ناو بهنديخانه به گدا ، سې زانکى  
موسلمانى تيا به که عاميرى شمعبيى و موپريه کړي  
نه بدوللوه سه عيلى کورى جوبه يرن ) •

شمعبيى : دهى موپريف نه م به يانيه چييت پييه ؟  
موپريف : خه ويکم ديوه و زور به چاکى نه زانم و خوم  
وام ليک داوه ته وه که وا له م بهنديخانه دژواره شپمه  
دبره وه •

سمعبيى : ( به نيوه به ره هلستى که ر ) مهرچ نيه ده مېشه  
چاکي ده رچوون بيت له بهنديخانه ، به کو چاکي له  
دامه زراندايه له سهر راستي • يووسفي راستگو  
- عليه السلام - داواى لى نه کرا يا به کارى کلاز  
هلستى له گدل خيزاني سهره ک و دزيراني ميسردا ، وه يا  
بخريته بهنديخانه وه ، که چي نه و بهنديخانه ي هل بزارد  
و دک قوراني پروژ به دهميه وه نه گپريته وه :

قَالَ رَبِّ السِّجْنُ أَحَبُّ إِلَيَّ مِمَّا يَدْعُونَنِي إِلَيْهِ... (٣٣) يوسف

شه عیسی : به لایم نهی باو کی عه بدوللا ته نها به ندیخانه  
نه ، به لکو کوشته ! سه برینه !

سه عید : ( نه نایه ته پیروزی قورنن نه خوینینه وه  
که تیا باسی خوشی و رابواردنی نه و جهان نه کا بو  
- وانه نه که له پیناوی خزادا شهید نه کرین ) .

وَلَيْنَ قُتِلْتُمْ فِي سَبِيلِ اللَّهِ أَوْ مُتُّمْ لَمَغْفِرَةٍ مِّنَ اللَّهِ  
وَرَحْمَةٍ خَيْرٌ مِّمَّا يَجْمَعُونَ (١٥٧) آل عمران

موظریف : تیا نه ته ری سهرت بخه ته بهردهم نه و  
سه مکاره له سه وورده رچو وانه ، کهوا نه له خوا  
نه تو من وه نه بهزه بیان به کهسا دیته وه ؟!

سه عید : ( دهست نیشان نه کا بو سه ری ) جا چی  
نه بیت نه گدر کوپی جو بهیر له ری خوادا نه مهی نه مهی  
( وانه : سه ری له له شی ) جا بکریته وه ؟ ( ینجا به  
تونیدی و ناپه زاییه وه نه لیت : ) کرپینه نهی له بیرتان  
جوته وه کهوا نه وانه چیان له تیوه نه وی ؟ نه یانه وی

له بهر دمیانا دان بښن به وده دا که ټیوه له دزیان  
 ده رچوون و لاتان داوه وه ټیوه به ده رچووتان له  
 دزیان کافر بوونه ته وه ، جا ئایا ټیوه دان نه ټین به  
 کافر ټینی خوټانا ؟

شه عیسی : نهی بارکی عه بدوللا بۆ ناچارایی ماوهی درۆ  
 دراوه . من وتهیه کی پیچراوهی نادیار نه دم به گوټیا  
 خوځم له وه لامي راسته قینه نه دزمه وه . جا بوچ توش وهك  
 ټیمه ناکه کی تا سهرت ده ر که ی ، نهی سه عید ؟

سه عید : نه بی سهری سه عید له چاو سهری  
 پیغه مبه ره کان و راستگو کان و شهیده کان و  
 بیاوچا که کاندای بی ؟ نهی گوايه زه که ریای پیغه مبه ری  
 خوا - علیه السلام - به مشار نه کرا به دوو که رته وه ؟  
 نهی په حیای پیغه مبه ری خوا - علیه السلام - سهر  
 نه پر را ؟ نهی له پیغه مبه ری خواوه - صلی الله علیه  
 وسلم - نه تان گیراوه ته وه که وا فهرموویه تی چاکترین  
 جیهاد له پښاوی خوا دا وتهیه کی ره وایه له بهر دم  
 ده سه لاتناریکی سته مکارا ، که وهك نه فهرموئی :





سه عید : ( به توورپدیهوه ) ئه مه چیه لیتانی ئه بیستم ؟  
 که ی ئه گرنجی ئیوه مانان شتی وایلین ؟ که ی خوش  
 ویدی زیان مه بهستی پیغه بهران و که له بوور بهرانی  
 پیغه بهران ( زانایان ) بووه ؟ ده به خوا ههر شه عیدیت  
 له پیناوی ئیسلاما شه عید ئه کری ، زه ویی له زێر پینی  
 سته مکارانا دیته له رزه و ، با ماوه یهك جه زر و سنهم  
 بمیتته وه ، بهلام به شیودیكه نه میتته وه که هه مینه دله  
 ته به ی بیت و بی بهش بیت له حه سانه وه و ناسایش و  
 بی خه مبی \* بهلام : ره ختی ئیسلام هیچ شتی تینو ئیه تی  
 ناکو زیتته وه جگه لهو خو ئنه گه شه ی که له پیناویا  
 ئه پزیت \* . ئه و خو ئنه ی که ئه ی سه لیتی نه ته ودی ئیسلام  
 هیستاله سهر چاکه ماوه ته وه ، وه هی وای تیا به که به  
 ناره زوو و هه لێزاردنی خو ی ، خو ی ئه فروشتی به خوا .  
 ( شه عیی و مو طریف ونه تیژه کانی سه عید کاریان  
 تی ئه کا ) \*

شه عیی : ببووره ئه ی باوکی عه بدوللا ، نێمه نه نها  
 خه می تو مانه ، تا بمیتیت و که لک به نه وه ی ئیسلام

بگه نیت ، چونکه موسلمان پیوستیان به تو هه یه نهی  
 سه عید ، پیوستیان به رانیاری و شاره زایی تو سه عیده .  
 سه عید : نهی شه عیبه هه وه خه ئکی پیوستیان  
 به یه کیکه کهوا له ئاین شاره زایان بکا ، هه رواش  
 پیوستیان به یه کیک هه یه تا دامه زانیان له سهه ردهوا  
 له رووی سهه مکاران و زۆرداراندا یشان بدا .

موطریف : نیهه هه میسهه خۆمان له تو به پایه کهمتر  
 نه زاین نهی سه عید . . وازی لی بیه نهی شه عیبه ،  
 به خوا وانه زانم سهه یری خوینی شهه عیبه نه کهم له  
 دهه و چاویا گه شه نه کا .

سه عید : ( نهه ئایه تهه پیروزه نه خوینیتهوه بویان که  
 موسلمان نه به ستیت به خوا وه و ترسی هیچ هیزیک له  
 دلیا نه ئیلت و نه یاته ناوچهقی دلپهوه که هه رچی خوا  
 نهی ووسه بی له چاره ی موسلمان که سی ناتوانی تووشی  
 بکا و هه نه و کۆمهک و پشتیوانی هه موو موسلمانیکه  
 و پیوسته موسلمانان هه ر پشت به و بهستن ، که  
 نههه رموی : )

قُلْ لَّنْ يُصِيبَنَا إِلَّا مَا كَتَبَ اللَّهُ لَنَا هُوَ مَوْلَانَا وَعَلَى اللَّهِ

فَلْتَبَوَّكُلِ الْمُؤْمِنُونَ ﴿٥١﴾ التَّوْبَةُ

( زیندانه‌وانه که دبرگای زیندان نه‌کانه‌وه و سئ  
به‌ندکراوی تر دښته ژوورده‌وه ، ښجا نه‌چته دهره‌وه و  
ده‌رگای زیندانه‌که له سهریان دا نه‌خا • هه‌موویان بڼ  
ده‌نگ نه‌بن ) •

( یه‌کڼ له سیانه تازه‌کان کوټایی به‌م بڼ ده‌نگیه  
دښت و له سئ ماموساکه نزيك نه‌ښته‌وه و نه‌م پرسپاره  
له موطریفی کوړی عه‌بدولآ نه‌کات ) •

پیاوه‌که : وه‌لامم بده‌رئ ماموستا گیان ، خوا  
زانیایه‌که‌ت به‌که‌ک به‌خش بگيرئ •

موطریف : نا‌ئهو دووانه پيشه‌وا و شاره‌زای  
کووفه‌ن ، نه‌وان وه‌لامت نه‌ده‌نه‌وه ••

پیاوه‌که : م دووانه کتن خوا لیت بپوړئ !!

موطریف : نه‌مه‌یان سه‌عیدی کوړی جوبه‌یره و  
مه‌وشیان عامیری شه‌عیه •

سه‌عید : نه‌مه‌ش موطریفی کوړی عه‌بدولآیه •

پیاوه که : لا حول ولا قوة الا بالله !! زانایان به ند  
 نه کرین و نازار نه درین !! وه ناپاکه ستم کاره کان به  
 سه ربدهستی را نه بویرن \*

( پیاوه که روو له سه عید نه نی و لئی نه پرستی )  
 وه لآم بدده وه ماموسا گیان ، سویندم به سئ ته لآقی  
 زنه کهم خواردوه کهوا : هه ججاج له ناگردایه ، ئایا  
 ته لآقی زنه کهم نه که ویت ؟

سه عید : بپرسه له شه عیبی با نه وه لآمت بداته وه .  
 پیاوه که : ( روو له شه عیبی نه کا ) تو چی  
 نه نه رموویت ؟

شه عیبی : کابرا ، نه کهر هه ججاج دواى نه وه مووه ی  
 که کردوو یه تمی بچته به هه شته وه ، ده به خوا هیج  
 زیانی نه تویش له گهل زنه که تا به بی ته لآق زیان  
 بدده یته سه !!

پیاوه که : به خوا دلم ناوی خوارده وه .  
 ( یه کینکی تریان له شه عیبی نزیک نه یته وه و  
 لئی نه پرستی ) \*

پیاوه که ی تو : وه لآم بدهروه ماموستا گیان خوا  
کۆمه کیست بکا ، ئایا حدججاج کافره یا ئیمانداره ؟

شه عیبی : ( به گالتهزه ) حدججاج ئیمانداره •

پیاوه که : ( به ناره زاییه وه ) چۆن ؟ حدججاجی  
ستم کاری دهست درێژی کهری زۆرداری له ناوبهاری  
موسلمانان و دوزمنی پیاوچاکان، و زهلیل کهری  
سه ره بهستان و فیرعه ونی عه رب ، ئیمانداره ؟؟؟

شه عیبی : به ئی ئیمانی به زۆر و ستم و لادان ههیه  
و کافره به فرمایشتی خوا !

پیاوه که : نه مه یان راسته •

( زیندانه وان که دینه ژووره وه و سه یر ئه کا

به ندکراوه کان به بی دهنگ دانیشوون ) •

زیندانه وان : نه وه جیتانه من هاته ژووره وه هه موو  
بی دهنگ بوون ؟

سه عید : خوا لهو که سه خوش بی که چاکه نه ئی و  
قازانج ئه کا ، وه یا بی دهنگ ئه بی و بی وه ی نه بیت •  
زیندانه وان : ماموستا گیان ، من به پیاوچاکت نه زامم

له باره ی یارمه تی ددرانی ستم کارانه ود چی  
نه فهرموویت ؟

سه عید : یارمه تی ددرانی ستم کاران سه کی ناو  
دوزه خن که به وینه ی سه گک تیایا نه وهرن ۰۰

زیندانه وان : نه ی له باره ی منه وه چی نه فهرموویت ،  
تایا من له یارمه تی ددرانی ستم کارانم ؟

سه عید : نه ، یارمه تی ددرانی ستم کاران نه وان  
جلیان بو نه نمون ، وه نایان بو دروست نه کن ، ۰۰۰  
وه ، ۰۰۰ ، ۰۰۰

زیندانه وان : ( به سه سرورمانه وه ) نه ی من ؟  
سه عید : تو ؟ ۰۰ تو له ستم کاره کان خویانی ،  
تایا تو به ژداری ناکه ی له نازاردانی خه لکیدا ؟! کاتی  
خرای گه وره له غنه تی کرده فیرعه ون و هامانی وه زیری ،  
له گه لیانا له غنه تی کرده سه ربازه کانیشان نه ها خوی  
گه وره له قورپانا نه فهرمووی :

فَاَخَذَتْهُ وَجُودُهُ، فَانْبَذَتْهُمْ فِي الْيَمِّ فَأَنْظُرْ كَيْفَ كَانَ

عَقِبَةُ الظَّالِمِينَ ﴿٦٥﴾ القصص

وه نهفه رموئ :

إِنَّ فِرْعَوْنَ وَهَامَانَ وَجُنُودَهُمَا كَانُوا خَاطِئِينَ ﴿١٠١﴾ القصص

ژیندانهوان : بهلام من ناتوانم پیان بلیم : نا !!  
سهعید : نهگهر به دلپه قیان نه زانیتایه شه و کاره یان

پی نه سپاردی •

ژیندانهوان : من له سهر شه و کړی وهر نه گرم نه گهر  
شه و نه پی منداله کانم له برسانا نه مرن •

سهعید : روزی خوا له هه موو شوینیکدا هیه ، جا  
نه گهر شه وئ ( له ستم کاری رزگارت پی ) بکهر پی  
بوئیشیکی تر ، و هاو بهشی مه که له ستمدا •• وه  
ههر کس له گهل خوا دا راست بکا ، خوابش به راسنی  
له گه لیا نه بیت •• مها هم نایه ته پتروزه چوئن به لین نه دا.  
به و موسلمانان هی که شهر می خوا نه گهن ، چوئن  
ده ربازیان نه گات و روزیان نه داتی ، وه ههر کس بشت  
به خوا بهستی نه وی به به ، که نهفه رموئ :

....وَمَنْ يَتَّقِ اللَّهَ يَجْعَلْ لَهُ مَخْرَجًا ۖ وَيَرْزُقْهُ مِنْ حَيْثُ لَا  
يَحْتَسِبُ وَمَنْ يَتَوَكَّلْ عَلَى اللَّهِ فَهُوَ حَسْبُهُ ۗ ﴿٦٢﴾ الطلاق

زیندانه وانه که : ( دهست بهرز نه کاته وه بو ئاسمان )  
خوایه تو نه زانی من لای ئهم کار به دهستانه پاسه وانی  
بهندیخانه م و دلشیم نه فرینیاں لی نه کات . . خوایه په نا  
نه گرم به تو له وهی که ستم کار بم وه با یارمه تی ددری  
ستم کار بم . . خوایه له وهی را بووردورم چارپوشیم  
لی بکه و له وهیشم که ماوه درگای سه رفرازیم بو  
بکه ردوه (۱) .

( په رده )

---

(۱) موسلمان نه بن وهك سه عید له سوورده تی (یوسف)  
تی بگا کهوا له هه موو شوینییکا کاری سه رشانی  
موسلمان بانگ کردنه بو لای خوا و خوایش  
به ره کت نه خاته ئیشه که یه وه .



## دیمه نی دووه م

( چه ججاج له نه نجومه نی فرماندا یه تییدا شانی دا  
داوه ، و له لای چه پیه وه هه نئی له ده ستو پیوه نده کانی  
وه ستاون . لم کاته دا سه روکی پولیس دیته  
ژووره وه ) •

چه ججاج : نهو سئ تاوانباره یهك له دواى یهك با بیته  
ژووره وه • ( موطریفی کوپی عه بدوللا ئه ئیرنه  
ژووره وه ) •

چه ججاج : زانییت ئه میری موسلمانان کان له باره تانه وه  
چی نووسیوه بۆمان ؟

دوطریف : زانییم •

چه ججاج : تو کافری یا موسلمان ؟

موطریف : خوا فرمانده چاك كات • به راستیی نه وه  
دهستی دایه یا خبی بوون و په یمانی شکانه وه و ناپاکی  
کرد له سپارده دا و له ریی و شویتی یغه مبهه ر - صلی الله

عليه وسلم - لای دا و ترسی خسته دلی موسلمانان کانه وه  
شایانی کافرینه •

هه ججاج : ( به خو هه لکیشان و شانازییه وه به وانیه  
ده و روبه ری ) دانی نا به کافرینه خویا و رزگاری  
بوو •• وازی لی بئن •

ده ست و پیوه نه : ( هه ندیکیان به هه ندیکیان به ده نگیتی  
نزمه وه ) به خوا له وه نه جوو له گه ل فرماندهی بیت •  
( عامیری شه عیبی دینه ژووره وه و ده رگه وان به  
چه وه نه دا به گوتیا ) •

ده رگه وان : دان بئی به کافرینه خوتا و سهرت ده  
که • ( لهم کانه دا هه ججاج سهری دا خستبوو ههستی  
بئی نه کرد • کاتئ سهری به رز کرده وه ، چاوی پئی  
کهوت ) •

هه ججاج : تویش نهی شه عیبی ، له وان به بوی دژمان  
وهستان و یارمه تی دوژمانیان دا و هه ولی ئاوه نانه وه یان  
۹۱

شه‌عبيی : خوا فه‌رمانده چاك كا ، خه‌لكيی ئامۆزگار بيان  
 كردم به شتانی تا بیتی بلێم بو ئه‌وه‌ی تو رازیی كه‌م و  
 خوای گه‌وره‌ بپه‌نجیم ، وه‌ من وا ناكه‌م ، به‌لكو وته‌ی  
 راستیت پێ ئه‌لیم :

ئه‌ی فه‌رمانده ، ئازاوه‌یه‌کی کوێرانه سه‌ری لێ  
 شیواندین نه‌ ئه‌وه‌ بوو زۆر پیاوچاك و له‌خواترس بین وه  
 نه‌ ئه‌وه‌ بوو پیاوخرایی کرده‌وه‌ پێسی به‌ هه‌یز بین ،  
 هه‌تا واماڤ به‌ سه‌ر هات كه‌ هات ..

حه‌ججاج : ( به‌ ده‌ست و پێوه‌نده‌كه‌ی ) راست  
 ئه‌كا . به‌ خوا نه‌ پیاوچاك و له‌ خواترس بوون ، تا له  
 موسلمانیتی خۆیا نا نه‌یه‌ن به‌ گرمانا ، وه‌ نه‌ پیاوخرایی  
 به‌هه‌یز بوون تا زال بین به‌ سه‌رمانا<sup>(۱)</sup> . بپۆ ئه‌ی شه‌عبيی  
 وا چاوبۆشییمان لێ کردیت .. مامۆستای خراپه‌ و  
 سه‌روکی ئازاوه‌ بێتن .

( سه‌عه‌دی کوپی جوبه‌یر دێته‌ ژووره‌وه‌ ) .

---

(۱) نیازی شه‌عبيی له‌ کوێ و روون کردنه‌وه‌كه‌ی  
 هه‌ججاج له‌ کوێ ۱۹

حه ججاج : ( به خو نابه له د کردنه وه ) تو کييت ؟

سه عید : سه عیدی کوپی جوبه یر .

حه ججاج : به لکو شه قیی کوپی کوسه یر (۱) .

سه عید : دایکم زاناتر بووه به ناوی خوم و باو کم  
تا تو .

حه ججاج : به خوت و دایکته وه همر به دبهخت بن .

سه عید : به دبهخت به کیکه شایسته ی دوزه خ بیت ،

نایا تو ناگدار کراوی له غه یب ؟

حه ججاج : بۆچ رات کرد و نهم هه موو ماوه به خوت  
شارده وه ؟

سه عید : نه وه نه لیم که مووسا - علیه السلام -  
فه رمووی به فیرعه ون :

فَفَرَرْتُ مِنْكُمْ لَمَّا خِفْتُكُمْ ..... (۲۱) الشراء

---

(۱) واته : به لکو به دبهختی کوپی تیک شکاو .

حهججاج : ( به توندیهوه ) نهوه مه بهستت له منه ؟  
سهعید : ( به هیمنییهوه ) به لکو پاستیی دهر  
نه خهم •

حهججاج : ئایا تو کافری یا موسلمان ؟  
سهعید : ( به هیزیکهوه ) له و کاتهوه موسلمان بووم  
کافر نه بوومه تهوه •

حهججاج : داوای موسلمانیتیی نه کئی نهی  
مونافیق<sup>(۲)</sup> ۱۹ به خوا نه بی مهرگت دهر خوارد بدهم !

سهعید : ( به پهرمین و حسانهوهوه ) کهواته دایکم  
ییکاویتی کاتی ناوی ناوم سهعید ( به خیار ) • جا چه  
به خیاریه که ووره تره له شهید بوون له یتاوی  
خوادا و له تهنشت سهر داری شهیدان ، حه مزه ی  
کوپی عه بدو لموطه لیهوه ؟

حهججاج : ( به کالته و هه ره شهوه ) له تهنشت هیچ

---

(۲) همیشه زمانی دهسه لاتدار در یژه • هه رچی  
بویت نه توانی بیلن و بیسه پتنی به سهر  
بی دهسه لاتاندا •

که سه‌وه ناپیت جکه له تهنیشت دەرچووه‌کان و  
چاتۆل بازه‌کانه‌وه ، وه له‌م جیهانه‌شدا نه‌تکه‌مه ناگرت  
بلیسه‌ت بلیسه‌ی به‌خوانه‌وه .

سه‌عید : ( به‌ په‌رمینه‌وه ) نه‌که‌ر به‌م زانیایه‌ نه‌وه‌ت  
به‌ ده‌سته‌ نه‌وه‌ کاته له‌ جیانی خوا تو‌م نه‌په‌رست .

حه‌ججاج : ( به‌ تو‌وپه‌بیه‌وه ) تیا چیت نه‌ی  
به‌ده‌تخت !!

سه‌عید : به‌لکو تیاچوون بو‌ نه‌وه‌ که‌سه‌یه‌ که‌ له‌  
به‌ده‌شت لای یخ‌ بدری و به‌خړیته‌ ناگره‌وه .

( هه‌ججاج با‌سه‌ که‌ نه‌گو‌پیت )

حه‌ججاج : رات چۆنه‌ دهر‌باره‌ی خه‌لیفه‌کان ، وه  
کامیانت له‌ لا چاک‌تره‌ ؟

سه‌عید : ( نه‌م دهر‌کایه‌ی له‌ رووا دا نه‌خات )  
نه‌دراونه‌ته‌ ده‌ستم تا کار‌یکم به‌ سه‌ریانه‌وه‌ بستی و  
تاگانشم له‌ کارو‌کرده‌ویه‌ان نه‌ه .

حه‌ججاج : کامیانت لا خو‌شه‌ویست‌تره‌ ؟

سه‌عید : نه‌ویان که زیاتر په‌روه‌ردکاری له‌ خۆی  
رازیی کردبڼی •

حه‌ججاج : نه‌ی کامیان زیاتر په‌روه‌ردکاری له‌ خۆی  
رازیی کردووه ؟

سه‌عید : زانینی نه‌وه لای نه‌ویه که ناگای له  
ناشکرا و نه‌نشیان ه‌یه •

حه‌ججاج : نه‌ت‌ویست راستییم پڼی بلنڼی •

سه‌عید : به‌لکړ نه‌م‌ویست دروټ له‌ گه‌لا بکه‌م •

حه‌ججاج : نه‌ی ده‌ریاره‌ی مو‌عاویه چی‌ نه‌لیت ؟

سه‌عید : به‌ خه‌ریک بوونم به‌ نیش و کاری خو‌مه‌وه ،  
نهم په‌رزاوه له‌ کار و کرده‌ودی خه‌لک ورد بېمه‌وه و  
بپاری چاکی و خراییان له‌ سهر بدم •

حه‌ججاج : له‌ وه‌لام‌دانه‌وه را نه‌که‌یت ؟

سه‌عید : سه‌رفرازیی بۆ نه‌وکسه‌ی ه‌ر به‌ که‌م و  
کوړپی خو‌یه‌وه خه‌ریکه و نای‌په‌رژن به‌ لای که‌م و  
کوړپی خه‌لکه‌وه •

هه ججج : رات چیه ده رباره ی جهنگی علیه و  
موغاریه ؟

سه عید : نه وه خوینیک بوو خوا نه ی ویست دهستی  
ئیمه ی پوه بلی ، جا چاک وایه خویشمان زمانمانی پوه  
نه تلین •

هه ججج : نه ی ده رباره ی من چی نه لیت ؟  
سه عید : تو خۆت چاکتر خۆت نه ناسیت •  
هه ججج : بدلام نه مه وئی رای تویش بزنام •  
سه عید : که وانه پیت ناخۆش نه بیت و دلت خۆش  
ناکات •

هه ججج : هه رچه ند ... پیم خۆشه بیزنام •  
سه عید : لیم گهری •  
هه ججج : خوا لیم نه گهری نه گهر لیت گهریم •  
سه عید : جا که هه نه بی وای ، من نه زنام تو به  
پتجه وانه ی فهرماشتی خوا و سوته تی پتجه مه وری خوا  
- صلی الله علیه وسلم - وه ریزی خهلیفه



پێی که یهترووه گانی پێغه مبدی نه جوژێته و ، هه ندی شت له  
خۆتا نه بینی نه تهوی به وانه پارێزگاریی سام و ده سه لات  
بکهیت • به لام هه ر نه و شتانه له ناوت نه بهن سه به ینیش  
نه چینه وه بهردهم خوا ، جا ( هه موو شتی ) نه زانیت •

حه ججاج : ئه ی من سوپا و له شکر م نه ناردوون تا  
له پێناوی خوادا به جهنگن ؟ ئه ی من موحه مه دی کوپی  
قاسمی نه قه فیم نه ناردووه بو رزگار کردنی ولاتی سه ند؟  
ئه ی من ئاسایزم له عێراقا دا نه مه زران دووه ؟!

سه عید : به ئی . . به لام تو ژۆرداریی نه کهیت له  
سه ر زه ویدا ، ده ست نه خه یته خوینی خه لکیه وه ، وه  
پێغه مبدیش - صلی الله علیه وسلم - نه فهرمووی :  
• نه مانی جیهان ئاساتره به لای خواوه له کوشتی  
پاوێکی موسلمان • • ئه ی نه بی نه و که سه چی بکا که  
به هه زاره ها موسلمانی کوشتی ؟ تو ئه ی هه ججاج  
نه تهوی به نه دگانی خوا بکه یته به نه دی خۆت ، له چاکه  
و خرا به دا مل که چت بن ، وه له ره وا و نا به وادا بکین :

بېستمان و مل که چین • خو ئاينه که ی ئيمه یش دان  
 نانې به مل که چیدا جگه له چاکه دا • زه یتغه مېری  
 خو شه ویست - صلی الله علیه وسلم - بریاری داوه که  
 هدر که سی له خوا یاخی بوو مل که چیی ناکړی بوی ،  
 وک نه فەرموی :

« لا طاعة لمخلوق في معصية الخالق » •

حەججاج : گوايه تو نه ته وی ئيمه جلهو شل که ین  
 بو پیاو خراب و ئارەزوو پەرستان تا پەمان یا بەن ؟  
 یتو یسته ، بهر له وهی ئه وان ئيمه بکه نه خوړاکی شیوان ،  
 ئيمه ئه وان بکه ینه خوړاکی نیوه پړۆ •

سەعید : به لام ئایینی خوا ئهم زمه خوړاکییه  
 نا شیرینانه ی تیا نه ، کومه ئیک بو خوړاکی نیوه پړۆ و  
 کومه ئیک بش بو شیوان ! ئه گەر تو قیامەنت بو یستایه  
 - ئه ی حەججاج - هەر گیز دەست به رداری نه نه بوویت بو  
 ئه و دەسه لانه ی که ئه گەر ئه مپړۆ هەبیت ، سبه ی رۆژ  
 هەر تیا نه مچیت ••

( حەججاج خۆی گیف نه کا و ، توو پرە ییه که ی

نه خوانه وه و باسه كه نه گۆپۆی ) •

حه ججاج : من له تۆ لای خوا خوشه ویست ترم •

سه عید : خوای گه وه ته نها خۆی غه یب نه زانی ،  
وه سه به یئ هه موو كه سئ چی كرده یی پاداشتی نه و  
كرده وه به ی وه نه گریه وه ، كه سیش سه می لی  
ناكری •

حه ججاج : من نه گهل پیشه وای كۆمه لی موسلمانانم ،  
وه تۆ له گهل پێشه وای دووبه ره كیی و ئازاوه ی •

سه عید : وه عه بدوللای كۆپی مه سهوود - خوا  
لی خوش بی - فه رموویه تی : « كۆمه لی ئیسلامی  
مه ریه له گهل په وادا بی ، نه گه ر چی تۆ خۆت به  
ته نا بی ، وه ئازاوه ، ئازاردان و هه ئ گه رانه وه ی  
خه لكیه له ئاینه كه یان ، •

حه ججاج : ئه مانه رایه گومرا كه ره كانتن كه نه یان به یته  
میشه كی قوتاییه كاته وه •

سه عید : به لكو نه مه زانیاری پیغه به ری خوایه

- صلى الله عليه وسلم - كهوا هاوه له كانى ليسان  
ودرگرتووه و ټيمه يش له وانه وه گټپ اومانته وه .

حه ججاج : ثايا نابينى چيمان کو کردوته وه بۆ نه ميري  
موسلماننه کان .

سه عید : هيچم نه بينيوه .

حه ججاج : نادهى کوږه ، هه ندئ له و نالتون و زيو و  
پوشاک و مروارپه پټه .

( خزمه تکارىک ناماده يان شه کات و نه يان خانه

به ردهم حه ججاج ) .

حه ججاج : رات چپه دهر بارهى نه مه ؟ (۱)

سه عید : شتيكى باشه نه گهر به مهرجه كهى  
هه لست .

حه ججاج : مهرجى كامه يه ؟

---

(۱) حه ججاج هه لوټستىكى رووخاوى به زینراوى

هه يه ، ساتن سعه يد به کافر و ياخي شه داته

قه لىم ، ساتيکيش به موفتيى و پرسيارى

شهرعوى لى نه کات !!

سه عید : نهو په که به حالایی وهری کری و له  
 شوئی خویا خهرچی بکهیت و بو خاوهنی خوی رزیدی  
 تیا نه که ی ټه کینا راجله کینکی رۆزی قیامت ههرچی  
 شیردر هه په ناگای له وه نامتی که شیري داوه نی ، وه  
 ههرچی بهردار ( سک پر ) هه په بهره که ی ټه خات •

هه ججاج : نایا بیت خوشه له م ئالتوون و سامانهت  
 بپوايه ؟

سه عید : ههرچی خوی که وړه پتی ناخوش بیت  
 منیش پیم ناخوشه •

هه ججاج : ( دیسان باسه که نه کۆرئ ) واز له مه  
 هه مووی بته ، ټه لئین تو ههرگیز پتی نه که نیوی !! نه پتی  
 ټه مه چیه ؟!!

سه عید : له ژيانا شتیکم نه بینيوه که شایانی پتکه نین  
 بیت !! وه چوون پیاوئ ریگای به سهر دۆزه خه وه بیت پتی  
 نه که نی ، بی ټه وه ی بزانی نایا رزگاری نه بی و تیه پر  
 ټه کا ، یا به سهر ټه زئودا ټه که ویته ناویه وه ؟!

وَإِنْ مِنْكُمْ إِلَّا وَارِدُهَا كَانَ عَلَى رَبِّكَ حَتْمًا مَقْضِيًّا ﴿٧١﴾

ههجهج : نهی ئیتمه بۆ پێ نهکەنین ؟

سهعید : دلی ههموومان وهك یهك نیه ، وه ههموو کهسێ نهوهی لا ئاسانه که بۆ دروست کراوه .

ههجهج : ئایا کوێ ناکری بۆ عوود و شمشال ؟

سهعید : کاروباری قیامهت کالته و گهپی له بیر بردوومهتهوه .

ههجهج : ( به دهست و پێوهند ) عوود و شمشال ئامانه گهن . . ( شمشال دێن و شمشال ژهتیک فووی پیا نهکا و سهعید دهست نهکا به گریان ) .

ههجهج : بۆچی نهگرییت ؟! خو ئهههه کالته و رابواردنه !

سهعید : بهلکه نهوه مات و مهلولویه . نهو فووپیاکردنه کارێکی گهورهی بیر خستهوه . . نهو روژهی بیر خستهوه که فوو نهگریت به سوورا و ههموو کهسێ زیندوو نهپهوه و ههموویان له مهیدانی

حهشرا كۆ ئېنەۋە • كە ۋەك قوپئان ئەفەرمۇي :

يَعْلَمُ نَفْخُ فِي الصُّورِ قَاتِلُونَ أَفْوَاجًا ﴿١٨﴾ (النبا)

وَنُفِخَ فِي الصُّورِ فَإِذَا هُمْ مِنَ الْأَجْدَاثِ إِنَّ رَبَّهُمْ لَيَلْبَسُونَ ﴿١٩﴾

### سورة يٰس

حهججاج : ئەتەۋى بە قىسەى لووس خام بىكەيتەۋە  
تا چاۋ پۇشپ لى بىكەم ؟

سەئىد : ( بە سەرى بەرزەۋە ) ئەگەر مەبەست  
لە چاۋپۇشىي يىت ؟ چاۋپۇشىي بە دەستى خوايە ، بەلام  
تۆ - ئەي حەججاج - نە رزگارەت ئەيى و • بيانوۋشت  
دەست ئەكەۋى •

حهججاج : ( بە توۋرەيىۋە ) كەۋاتە بە چ شىۋەيەك  
ئەتەۋى بت كۆزۈم ئەۋ شىۋەيە بۆ خۆت ھەل بۇرە •  
سەئىد : ( بە دامەزراۋيىۋە ) بەلكو تۆ بۆ خۆتى  
ھەل بۇرە ئەي حەججاج • بە خوا بە ھەر  
شىۋەيەك بىم كۆزى خوا لە قىامەتدا بەۋ شىۋەيە  
ئەت كۆزىتەۋە •

حهججاج : بە خوا بە شىۋەيەك ئەت كۆزۈم كەۋال

یښمته وه که سم وا نه کوښتې و که شیش له دواته وه  
وا نه کوژم !!

سه عید : که واته تو هم جیهانه له من ټیک نه ده دی و  
میش نه و جیهان له تو ټیک نه ده م \*

حه ججاج : نادهی کوږه ، نه و شمشیر و نیزه یه  
پښه \* ( خزمه تکاره که شمشیر و نیزه ناماده نه کات ) \*

حه ججاج : بی بهن ..

( خزمه تکاره که سه عید نه بات کانی سه عید رووی  
وه رگیرا ټیکه نیی .. یه کټی له دانیشتون حه ججاجی له  
ټیکه پښه که ی سه عید ناگادار کرد ) \*

حه ججاج : بیکنړنه وه .. نه ی تو نه ت هرگز  
پی نا که نم ؟ نه ی هم ساته به جیی پی نه که نیت ؟ \*

سه عید : به جهرک سهختی تو بهرامبه ر خوی  
گه وړه و نه رمی خواش له گه لسا \*

حه ججاج : ( پیښ نه خواته وه ) بی کوژن ..  
سه عید : ( روو به که عبه نه وه ستیت )



إِنِّي وَجَّهْتُ وَجْهِيَ لِلَّذِي فَطَرَ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضَ حَنِيفًا وَمَا  
أَنَا مِنَ الْمُشْرِكِينَ ﴿٦٨﴾ الْأَنْبِيَاءُ

حهججاج : رووی کهنه رووکی کاوړه کان ، نهوانه  
په رته وازه بوون و به ناپړه وایاوازیان تی کھوت ،  
چونکه نه و له پیری نهوانه •

سه عید : ( به زه رده خه نه وه )  
وَلِلَّهِ الْمَشْرِقُ وَالْمَغْرِبُ فَأَيْنَمَا تُولُوا فَانْتُمْ وَجْهُ اللَّهِ .....

﴿٦٩﴾ البقرة  
حهججاج : ( قینه کی زیاتر نه بیت ) بی خن به رووا  
دهمه و نخونی بکهنه زه ویی •  
سه عید :

مِنْهَا خَلَقْنَاكُمْ وَفِيهَا نُعِيدُكُمْ وَمِنْهَا نُخْرِجُكُمْ تَارَةً  
أُخْرَى ﴿٥٥﴾ طه

حهججاج : سهری بره دوژمنی خوا ، چهنده زمانه  
به قوړئان باراوه •

سه عید : په لام من شایه تی نه دم که هیچ  
په ستر او ټک نه جگه له خوای گه وره و

موحه ممدیش به نده و پیغمبه ری خوایه • لیمی وه رگرد  
 تهی حه ججاج تا روژی قیامت یتیم نه گه یتوه ••  
 خوایه دمه لاتی نه ده یتیی دواي من بتوانی که سی تر  
 بگرژی<sup>(۱)</sup> ••

( پهرده )

---

(۱) لهز کاته دا که نهی بهن بۆ کوشتن ، کورپه کهی  
 بانگ نه کا و نهویش ده ست نه کا به گریان ••  
 سه عید نه لی : نه وه بۆ نه گریت ؟ •• مانه وهی  
 باوکت دواي په نجا و حوت سال چی تیایه ؟  
 حلیه الاولیاء / ۲۷۵/۴ ، صفة الصفوة / ۸۰/۳

## دوايين ديمهن

( جهججاج له سهر جيتگاهي خهوتووه ۰۰ له  
خهويکي قوولدا نو قوم بووه ۰۰ له ناکاوا را نهچله کي و  
هاوار نهکا ) •

جهججاج : بگه نه فريام ۰۰ بگه نه فريام ۰۰ بگه نه  
فريام ۰۰ له دهستی رزگارم گهن ۰۰ بهراستی نهيه وي  
بمخنکيتي ۰۰ نهيه وي بم کوژي !

( خزمه تکارکي نهچته ژووره وه لاي ) •  
خزمه تکاره که : نهوه کيه گهره م ؟ خو کس ليره  
نه !!

جهججاج : نهوه نهو ۰۰۰ سه ۰۰ سه ۰۰۰ سه عید •  
خزمه تکاره که : سه عید ! سه عید کيه ؟

جهججاج : تيا چيت ! سه عیدی کوري جوبه ير ۰۰  
دهست نه خانه قورگم ۰۰ خهريکه نه م کوژي •

خزمه تکاره که : دوو حهفته يه سه عید کوژاوه •

هه ججاج : تو شوین پڕو پوچ که وتوویت ، سه عید  
نه مردووہ ۰۰ وە کو وشتی سەرکش ساتی لەمەو بەر  
دیم ۰۰ ئەو ویست قوونم بدات ۰۰

خزمەتکارە که : ئەمانە خەو و خیالاتن گەورەم ۰۰  
سە عید مرد ۰۰ کوژرا ۰۰ تو خۆت کوشت ۰

هه ججاج : نا ۰۰ نا ۰۰ من نەم کوشتووہ ۰۰ من  
نەم کوشتووہ ۰۰ ئەوانە کوشتیان ۰۰

خزمەتکارە که : تو بی و ئەوان بن ، گرنگ ئەو یە  
نەو کوژرا و مرد ئەسپەردە کرا ۰

هه ججاج : هەتیوہ کەرە ! ئەتەوئ قایلیم که ی بە  
مردنی پیاویک کهوا تۆزئ لەمەو بەر بە سەر سەرمەوہ  
بوو و دەستی خستووہ قورگم ؟! تیاچوون بۆ هه ججاج!  
کەسێ باوەری یێ ناکا هەنا خزمەتکارە کهشی ۰  
دەرگا کهم لە سەر داخە و لێم گەڕئ ! (خزمەتکارە که  
ئەچیتە دەرەوہ ، ئینجا ئەوہستی و ئەلئ ) ۰

خزمەتکارە که : پاک و بیکەردیی بۆ تو خوا یە ! هەر

کەسێ بەهۆی سەر بەرزێ ئەکەیت و هەر کەسێکیش  
 بەهۆی سروک و رسوای ئەکەیت .. بە راستیی  
 یێ دەسلاتی حەججاج ئەمڕۆ بەلکە یە لە سەر بوونت  
 و ئە سەر دادپەروریت ئەم سەرداری فەرمانپەر وایان!  
 (حەججاج بە سەر جینگاکە یەوێ پال ئە کەوتەوێ ..  
 زۆری یێ ناچێ هەتا ئەم دەنگە لە گوتیا ئەزرنگیتەوێ).

— بەلکو تۆ بۆ خۆتێ هەلیژێرە ئەم حەججاج •  
 خوا بە هەر شێوەیەک بێ کوژی خوا لە قیامەتدا بەو  
 شێوەیە ئەت کوژیتەوێ •

( جاریکی تر حەججاج لە خەو را ئەچلە کێ ) •  
 حەججاج : ( بە دەنگی بەرز ) ئای .. تکتات لێ  
 ئەکەم .. تکتات لێ ئەکەم .. مەم کوژە .. مەم کوژە  
 .. ئا .. ئا ..

( خزمەتکارە کە دیتەوێ ژوور )

خزمەتکارە کە : چیتە گەورەم ؟! وەرەوێ سەر خۆت ..  
 مەترسە •

حەججاج : ( بە دەم لەرزەوێ ) چۆن نەترسم ؟

تارماییه که ی به جیم نایه لی • نه وه تا نه بهر ده ماما • لا  
نه وه نه وه •• گوايه نای بینی ؟!

خز مه تکاره که : ( به ده نگیکی نزم ) سهیره !! نه و  
حه ججاجه ی هزاره های ترساندوه نه مپو له تارمایی  
نه ترسی !

حه ججاج : ( کوئی لی بور ) گیزه تارمایی نیه ،  
نه وه •• سه عیده به پاو پیستیوه •• نه وه و سووره له  
سه ر کوشتن •

خز مه تکاره که : ( به کالته کردنه وه ) جا کوشتن نه م  
ترسه ی بو چی به ؟! به هزاره هات کوشتون ، ده  
توش نه مپو بجیزه تامی نه وه ی که ده ر خواردی خه لکست  
نه دا •

حه ججاج : ( به توو په ییه وه ) شایی و کامیم پی  
دیتی هدی بی نرخ ، مه رج بی نه گه ر هه لسه موه بته که مه  
به ندی زه مانه •

خز مه تکاره که : له سه ره مه رگیشا هه زورداری

ئەكەيت ؟! ساتتى بەر نە مەرگەت خۆت بە بچووك بگرە  
 لە بەر خوا ۰۰ بەلام دوورە ، خواى گەورە راستى  
 فەرمووە كە ئەگەر خراب كاران بگەپنەوہ بۆ زيان لە  
 سەر كردهوہى خرابى خويان بەردەوام ئەبن و  
 درۆزنن كە ئەلەين خۆمان چاك ئەكەين وەك لە قورئانا  
 ئەفەرموى :

وَلَوْ رُدُّوا لَعَادُوا لِمَا نُهُوا عَنْهُ وَإِنَّهُمْ لَكَاذِبُونَ ﴿٢٨﴾ لَأَنصَام

( حەججاج بە سەر قەرەوئلەكەيەوہ ئەكەويتە  
 خوارەوہ ) •

حەججاج : ئاە ۰۰ چىم بوو بە سەر سەعیدى كوپى  
 جوبەيرەوہ ؟! چىم بوو بە سەر سەعیدى كوپى  
 جوبەيرەوہ ؟! ( ترس و لەزرەكەى زباتر ئەبىت ، ئىنجا  
 ھەناسەيەكى قوول ھەلەكەيشىت و گيانى دەو ئەچىت ) •

( ئالەم كاتەدا دەنگىك ئەيستىرى بۆ ئەوہى  
 نھاوہنەكەى ديار بۆ ) •

وَلَا يَحْسَبَنَّ اللَّهُ غَمًّا عَمَّا يَعْمَلُ الظَّالِمُونَ إِنَّمَا يُؤَخِّرُهُمْ  
 لِيَوْمٍ تَشْخَصُ فِيهِ الْأَبْصَارُ ﴿١٢﴾ مُهْطِعِينَ مُقْنِنِي رُءُوسِهِمْ لَا يَرْتَدُّ  
 إِلَيْهِمْ طَرْفُهُمْ وَأَفْعِدْنَهُمْ مَوَاتٍ ﴿١٣﴾ اِبْرَاهِيمَ

صدق الله العظيم<sup>(۱)</sup>

(په رده)

کوتایي

---

(۱) به لئی ترووسکه‌ی حه‌جج‌ا‌ج‌یش کوزایه‌وه ۰۰ ده‌ست  
 و پتو‌وند و خزمه‌تکاره‌کانی نه‌یان‌توانی بگه‌نه  
 فریای ۰۰ هه‌ر به‌م شیۆه‌یه‌ش هه‌موو حه‌جج‌ا‌ج‌یک  
 تیا ئه‌چئ و شویتکه‌وتوو‌ه‌کانیشیان ته‌فر و توونا  
 ئه‌بن و ناوی سته‌مکاری و خراپ‌ویستییان له  
 جیهانا بق به‌جئ ئه‌میتئ ، ئیتیر با لئ پرسینه‌وه و  
 تۆله‌ی قیامه‌تیان بووه‌ستئ .



## له کو تاییدا

ټمه تنهها نموننه په که له میژووی دوور و درېزی  
 ټایینی پیروزی خوادا ۰۰ هزاره ها دوست به خوا بهم  
 شیوه یی سعید به و په پری به اختیار ییوه سهر نه ټینه وه ۰۰  
 به خوینی گه شیان دره ختی زرگاریی خوازی ئیسلام او  
 نه ده ۰۰ شهید نه بن ۰۰ لاشه گدیان شاهیدی نه دا ۰۰  
 خوینه گه شه به ناره وا رزاوه کیان شاهیدی نه دا ۰۰  
 نه ووه یی که به به ریا نه پزی شاهیدی نه دا ۰۰  
 نه وانه ټاگیان لی به و ټاگادار نه کرین شاهیدی  
 نه دن ۰۰ دوست و دوزمن شاهیدی نه دن ۰۰  
 فرېشته کانی ئاسمان شاهیدی نه دن که وا موسلمانان  
 خاوه نی بیرو باوه پیکي ودها بی نه دن ، به دوزیانی  
 میژو و نایه لن له یتاویا خوینیان وشک یته وه ۰۰  
 هه میسه و هه ردم گه نجی خوین گرم نه بنه قوربانی و  
 به و جوامیری و قارمانیه ریگا بو مرو پایه تی تهخت  
 نه که ن تا بکه و یته سهر راسته شه قام و نه قامی و نه فامان

جاك بناسی و هیز و وزه ی یهك لایی بكانه وه و بیخاته  
كار بو دهست كوتاگردنیان وه سه رزه ویی به یتی  
فه رمانی خوی گه وره و به دهسه لات تاوه دان بكانه وه .

سا خوی گه وره به یارمه تی و میهره بانیی  
خوی دهستی كومه لی نبمان دار بگری له سه رانه ری  
سه رزه ویدا تا به نه رکی پروژی سوود به خشی  
رزگاری خوازی سه رشانی خوی هه لسی و مروفا به تی  
رزگار بکات و تیمه ش به یه کی له سه ربازانی بگریت .

وآخر دعوانا ان الحمد لله رب العالمین



رقم الايداع في المكتبة الوطنية ببغداد ٢٣٤ لسنة ١٩٨٦

## وانه‌ی شه‌هیدی

ده‌ری نه‌خات می‌زووی ئیسلام پریه‌تی له‌ ماموستا،  
له‌ پاله‌وان ، له‌ شه‌هیدی قاره‌مان ؛ که‌وا به‌ پیری  
تیزیان ، به‌ هیزی بازوویان ، به‌ خوێنی گه‌شیان  
نه‌مامی ئیسلامیان پێ گه‌یاندوو و پاراستوو و دێراوه‌ ..  
نه‌مه‌یش وانه‌یه‌ که‌ بۆ هه‌ل‌گرانی قورئان و بزائن راستی  
وا به‌ ده‌ستیانه‌وه‌ و ئیتر با هیچ هه‌ژنکی نه‌فامیی نه‌توانی  
کۆلیان پێ بدات ..

نرخ (٤٥٠) فله